

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Peccatis Et Gratia, Fide, Spe, Et Charitate

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Quæstio II. De ratione formali Quæ Fidei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82969](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82969)

DEUS formaret decretum in priori sensu, nihil jam caderet sub fidem, quia nulla esset veritas, quam posset attingere sub suo formali fides. Casu autem quo Deus formaret decretum posteriori modo, adhuc foret fides: quia illud ipsum revelaret Deus, quod in posterum nihil vellet revelare; & si hoc ipsum revelat, habetur sufficiens formale fidei.

ASSERO QUARTO. *Possit Deus facere decretum de non revelanda v. g. Incarnatione directe, quo decreto posito, posset Deus revelare decretum de Incarnatione.*

RATIO quia decretum de Incarnatione directe manifestatur, indirecte autem Incarnatio: quia sic manifestari illam non implicat: quia non fecit Deus decretum de illa indirecte non manifestanda. Et è converso posset Deus facere decretum de non revelando decreto de Incarnatione directe, & hoc casu, posset revelare Incarnationem, quamvis ex illa revelata, sequatur indirecta revelatio, decreti Incarnationis.

ASSERO QUINTO. *Casu quo Deus faceret decretum de non revelanda Incarnatione, & non faceret decretum de non revelando ipso decreto, nulla committeretur implicancia.*

RATIO, quia illa ostendi non potest, neque circa idem versaretur decretum, & non decretum. An autem tunc circa indirecte revelatum possit versari fides decidendum conformiter ad dicenda de revelatione virtuali. *Ex his assertis ad Objectionem.*

RESPONDETUR. Casu quo Deus faceret decretum de non revelando quodpiam, quod in ratione attingibilis à fide posset attribui ad Deum tanquam rationem formalem motivam, illudque decretum manifestaret, tunc pullularet contradictio: quia & non esset attribubile ut supponitur, & esset attribubile, quia illud ipsum decretum manifestatum, est attribubile ad Deum tanquam motivum fidei. Casu autem quo illud decretum non manifestaret, nullamque aliam rem; jam non esset ulla fides. An autem habitus fidei casu quo nonnisi unum objectum attingeret v. g. illud decretum de non revelando, esset ejusdem speciei cum nostrate, dubitari posset. Sed si ex accidenti non posset versari, adhuc esset ejusdem speciei. Casu tamen quod daretur aliqua fides, quæ esset essentialiter nonnisi unius objecti attractiva, indubiè speciei à nostra differret. An autem possit dari fides talis? consequenter decidendum, An etiam possit dari intellectus, nonnisi ad unum cognoscendum determinatus, de quo in Anima 1st.

QUÆSTIO II.

De ratione formali Quæ Fidei.

Quantumvis Ratio formalis propter Quam fidei, & Quæ, eadem sit ut infra videbimus, disceptando tamen discernetur, ob ampli-

rudinem materiæ. Communiter omnes assignant pro objecto formali fidei Veritatem primam hoc est Deum, prout habet rationem veritatis primæ. Fundatur hoc in prima Jo. 1. *testimonium hominis accipimus, testimonium Dei majus est.* Et: *Qui credit in Filium Dei, habet testimonium Dei in se.* Christus ipse fidem Petri in revelationem Patris refert: & ad Galat. 4. S. Paulus suum Evangelium refert in revelationem Jesu Christi, & prima ad Thessal. 2. appellat illud non verbum hominum, sed verbum DEI.

Porro triplex potest formari conceptus de veritate prima. Primo quod sit veritas prima in dicendo, quæ in re est ipsemet Deus, prout necessario verum dicens, & impotens mentiri. Secundo formatur conceptus de veritate prima quod sit veritas prima in cognoscendo, quæ in re est ipsemet Deus, nonnisi, res ut sunt, cognoscens, adeoque impotens falli. Tercio formatur conceptus veritatis primæ, secundum quod est veritas prima in essendo; de qua infra.

DIFFICULTAS I.

An veritas prima in dicendo, & semper quædam, sit Objectum formale fidei.

DICENDUM PRIMO. *Veritatem primam in dicendo esse etiam rationem formalem fidei.*

PROBATUR PRIMO. Si veritas prima in dicendo non esset formale fidei, posset credi antequam posset credi, sed id implicat. Ergo & illud quo sequitur. Sequela probatur. Posse assentiri antequam dicatur, est posse credi, antequam possit credi. Sed si veritas prima in dicendo, non esset etiam motivum formale fidei, possemus assentiri antequam dicatur; siquidem illa dicitur non esset ratio formalis assentiendi. Ergo si veritas prima in dicendo non esset etiam motivum formale fidei; possemus assentiri, antequam possemus assentiri. Major immediata probatur. Credere est assentiri quia dicitur: hoc enim est definitivè credere. Ergo posse assentiri antequam dicatur, est posse credi, antequam possit credi.

PROBATUR SECUNDO. Si veritas prima in dicendo non spectaret etiam ad rationem formalem fidei, non posset dari ratio cur aliquid credatur: quæram enim cur credas Deum esse verum, & non credas Antichristum salvandum? dicat non credere Antichristum salvandum, quia id non cognoscit Deus: quia id non promittit, &c. te autem non credere nisi quod cognoscit, quod promittit &c. Deus, quæram ex quo. Unde tibi constet non cognoscere DEUM, te non promississe salvationem Antichristi? & tandem respondere debes, ideo te credere Te nitatem: quia Deus dixit. Itemque ideo te credere perditionem Antichristi, quia id Deus dicit.

PROBATUR TERTIO. Si dictio Dei, non esset etiam motivum formale fidei: Ergo Deo dicenti, possemus dicere: Nego. Sequela probatur. Quia quando aliquid non est ratio formalis

motiva ad aliquid, quamvis construatur cum Subiecto possumus dicere: Nego: Ut ostendit Inductio. Nam si quis dicat corrente Petro Petrus currit quia lignum est, bene respondeo Nego, non quidem Petrum currere, sed complexum illud. Quod resolvitur in principium Dialecticum. *Propositio Causalis est vera quando causa est vera*: Et quia illa causa ponitur pro prædicato; prædicatum autem, ut sit verum, debet habere in illo genere quandam identitatem, falli autem causalis, non habet hanc identitatem. Non possumus autem respondere Deo dicenti: Nego: quia aliàs posset illi dici falsum est. Sicut quando illa adlatâ causalis de ligno, dicimus Nego, idem est, ac si dicamus, falsum est, nihil enim negatur nisi falsum. Quod attinet ad Secundam partem tituli, nempe: An veritas sit semper objectum formale fidei, hæc pars etiam affirmatur. Sed ejus probatio pendet ab impugnatione aliarum Sententiarum: quæ adstruunt alia motiva excludendo veritatem in dicendo. *Quod ut fiat. Sit*

Punctum Difficultatis I.

An veritas intrinseca credibilium possit esse motivum formale fidei.

Docet Ripalda disp. 2. de Fide num: 30. Quod objectum formale & intrinsecum fidei, possit esse veritas intrinseca credibilium, prælucente tamen ut objecto formali extrinseco, autoritate Dei, quæ doctrina in quantum requirit Auctoritatem primam, coincidit cum conclusione prima, in quantum autem recurrit ad veritatem intrinsecam credibilium. *Contra.*

Dicendum est. Quod veritas intrinseca credibilium, nullo modo possit esse motivum fidei.

PROBATUR PRIMO quia & esset actus ille fidei & non esset. Esset ut supponitur non esset autem, quia impossibile est esse actum fidei sine motivo, sicut & actum virtutis cuiuscunque, sine motivo illius virtutis, quod resolvitur in hoc principium. Quia actus specificantur ab objecto seu motivo. Sed si veritas intrinseca credibilium moveret fidem, esset actus fidei sine suo motivo: quia veritas intrinseca credibilium non potest esse ullo motivo per modum attestantis, hoc ipso enim non esset veritas intrinseca. Ergo nec potest esse motivum fidei. Cum fides nec definiri nec concipi possit, sine ordine ad attestationem; quam attestationem veritas intrinseca credibilium quæ talis, non dicit.

PROBATUR SECUNDO. Quia vel aliquorum credibilium veritas intrinseca potest esse motivum assentiendi fidei: Vel omnium. Neutrum dici potest. Non primum, quia non est major ratio unius quam alius, non etiam omnium: quia quod non potest esse motivum nobis ullo modo assentiendi, illud non potest esse motivum assentiendi per fidem. Sed nobis saltem aliquorum credibilium intrinseca veritas, non potest esse

ullo modo motivum assentiendi: quia veritas intrinseca in tantum est motivum assentiendi, in quantum apparet nobis connexi terminorum clara & evidens: quid enim aliud? Jam autem quæ est connexio terminorum in ordine ad nostrum intellectum in hoc credibili, Unitas Divina, est Trinitas.

PROBATUR TERTIO. In quantum moveor veritate intrinseca credibilis hujus: Terra est, vel est motivum idem, quando id experior, aut ratione naturali attingo, vel non est idem. Si idem & eodem modo movens: Ergo sicut in experimentali v.g. Scientia, motivum illud veritatis intrinsece, non est motivum Fidei; nec aliàs erit. Si non idem, nec eodem modo movens: Ergo vel non est veritas illi intrinseca motivum: quia hæc est eadem, utpote identificata rei: vel si non est eodem modo movens, ostende differentiam, & quidem sufficientem ad fidem.

RESPONDEBIS ex Ripalda. Quod virtualiter illic respiciatur semper auctoritas Divina quæ formalis est fidem.

CONTRA quia hic non disputatur de virtuali illa respicientia: Concedimus enim illam formalis est fidem. Sed queritur de illa parte, quæ est veritas intrinseca credibilium, quomodo illa formalis est fidem?

OBJICIT PRIMO Ripalda. Objectum formale immediatum & intrinsecum Conclusionis formalis, potest esse veritas ipsius conclusionis objectiva, quin immediatè & intrinsecè assensus Conclusionis, respiciat præmissarum objecta: at assensus mysterii revelati elicited per fidem, potest esse Conclusio formalis illata per discursum. Ergo objectum formale & intrinsecum assensus fidei, potest esse veritas ipsa mysterii revelati.

RESPONDETUR. Negando Majorem propter illum terminum *Conclusionis formalis*: hæc enim non potest esse sine respicientia præmissarum; quia non potest esse, quin resolvatur in ly. *Eo quod hæc sint ut scitur ex Logicis*; nec haberet tunc Conclusio per quid distingueretur ab assensu simplicis propositionis: unde foret materialiter non nisi Conclusio. Negatur etiam Paritas quia cum utrobique sit eliciendus assensus scientificus, cumque ille quæ scientificus est, non determinet sibi præmissas, sed & cum illis, & sine illis haberi possit, stante ratione scientiæ, ideo poni poterit etiam sine præmissis, propter solam veritatem intrinsecam. Jam autem assensus fidei, cum non sit assensus scientificus, ideo intelligi non potest cum motivo solo, vel eodem modo concurrente scientifico. Non videtur autem quomodo veritas intrinseca non sit motivum præcise scientificum, vel quomodo non eodem modo concurreret etiam ad fidem. Si autem eodem modo concurreret ad fidem, quo concurrat ad scientiam, quo modo extraheret illum assensum, ad rationem fidei?

OBJICIT SECUNDO. Assensus Trinitatis sequentes

(b) 2

quentes primum ejus assensum, eliciuntur à Catholico virtute infusa fidei, at ii assensus non semper respiciunt immediatè Auctoritatem Dei. Ergo respiciunt intrinsecè veritatem intrinsecam mysterii, quid enim aliud? Minor probatur ipsa experientià: quia immemores revelationis recitamus Articulos fidei. Imò quamvis Deus negaret omnem concursum ad memoriam revelationis, si ea Mysteria proponerentur, continuò crederemus; sicut assensum scientificum damus objecto sine discursu, quem dederaimus cum discursu.

RESPONDETUR. Majorem in primis falsam esse universaliter: potest enim Catholicus etiam naturali fide assentiri Mysterio, excitabuntque tales actus charitatem non nisi naturalem, ita ut ille assensus, tunc non nisi revocandus sit ad fidem, quando est sicut oportet; quæ distinctio non reperitur in actibus scientificis.

Ad intentum difficultatis. Negatur Minor, recitamus autem articulos fidei, immemores revelationis, memorià quæ possit fundare ut ajunt, actum reflexum, licet simus memores implicitè illius revelationis, seu tanquam definitivi prædicati inclusi in definito, licet non evoluto.

RATIO. Quia quando recitamus Credo in Deum, si quærat ex nobis quare credis? revolveret se hic actus ex vi præsentis quam tunc habet dispositionis, in hoc principium: quia Deus dixit. Rursus si quærat quid sit Credo? in supposita materia respondebitur per definitionem: assentior quia revelatum. Verè ergo in illo Credo, tanquam in definito, Dei dictio tanquam definitivum prædicatum includitur. Et quamvis Deus neget concursum ad memoriam illam revelationis fundativæ ut ajunt reflexionis, & evoluto se habentis, non potest tamen negare concursum ad memoriam revelationis inclusæ in ipso Credo, tanquam definito, casu quo velit esse actum fidei. Imò etiam in assensu scientifico, si ille sit similis præhabito, debet reperiri discursus virtualis saltem.

OBJICIT TERTIO idem. Priusquam intellectus assentiatur alicui mysterio, proponitur per apprehensionem auctoritas Dei revelans Mysterium, eaque apprehensione elucescit tum veritas intrinseca existentiae revelationis, tum veritas intrinseca existentiae mysterii; At præmissa apprehensione illà, potest intellectus assentiri veritati intrinsecæ Mysterii, quin eo assensu veritati revelationis assentiatur, quod ipsum probatur. Ea ratione cum sola apprehensione Mysterii non poterat intellectus assentiri Mysterio: quia in ea sola, non innotescebat veritas Mysterii: at solà adjuncta apprehensione revelationis Divinæ innotescit veritas Mysterii, quæ antea latebat. Ergo ea solà adjuncta, poterit assentiri, veritati sibi propositæ, Mysterii.

RESPONDETUR. Negando Minorem. Probatio illius Transfertur quia non inferit Negatum,

& si admittit apprehensionem revelationis admittit assensum, non ob Veritatem intrinsecam, sed ob Revelationem factam ita ut id cui assentimur, sit veritas intrinseca, propter quod autem assentimur, sit revelatio quæ apprehenditur.

INSTAT PRIMO. Potest aliquis assentiri Deum esse Trinum quia est Trinitas. Ergo potest aliquis assentiri mysterio, propter veritatem intrinsecam.

RESPONDETUR. Concedendo totum: Quia ille assensus non esset fidei, sed Theologicus, quid non debet semper immediatè inniti revelationi. Cæterum si quis diceret Credo esse Trinitatem, quia est Trinitas, esset illic actus fidei, sed supponendo revelationem inclusam in ipso Credo, faceretque hunc sensum. Assentior: quia Deus dicit se esse Trinitatem, quia est Trinitas ut ille dicit.

INSTAT SECUNDO Ripalda. Quamvis Deus decerneret negare concursum ad assentiendum revelationi: potest intellectus assentiri Mysterio quod sibi proponitur revelatum à Deo, & tamen tunc attingeretur nonnulla veritas intrinseca.

RESPONDETUR. Si Deus neget concursum ad assentiendum clarè & evoluto revelationi, poterit adhuc assentiri fides: sufficit enim assensus implicitè revelationi: secus si Deus denegaret concursum ad assentiendum etiam implicitè revelationi, & tanquam definitionis termino, conclusio in definito: Jam enim tunc, esset nonnullus assensus Theologicus.

INSTAT TERTIO à Pari PRIMA PARITAS. Existentiæ coloris non potest intellectus assentiri intuitivè absente luce, ac vero luce præsentè, assentiri potest, quin eo assensu, assentiatur existentiae lucis, sicut absente luce, potest assentiri existentiæ lucem. Ergo similiter poterit assentiri post revelationem propositam Mysterio, et ante illam assentiri non poterat, quin eo assensu revelationem attingat.

RESPONDETUR. Negando consequentiam. Quia in casu Antecedentis assensus ille scientificus, habebit præcisum sui specificativum, veritatem intrinsecam. Jam autem assensus fidei si fieret propter veritatem intrinsecam Mysterii non haberet præcisum sui specificativum, quia haberet idem & eodem modo concurrens motivum, ac concurret ad assensum scientificum.

SECUNDA PARITAS est. Ex Solo amore simplici Bonitatis Divinæ potest moveri homo ad detestationem efficacem peccati oppositi bonitati Divinæ, quam detestatio intrinsecè & immediatè non attingit. Ergo similiter poterit intellectus, ex sola apprehensione Auctoritatis Divinæ revelantis Mysterium, moveri ad assensum veritatis Mysterii, non respicientem intrinsecè Auctoritatem revelantem DEI.

RESPONDETUR

RESPONDETUR. Paritas non tenet. Quia unaqueque virtus habet & actus prolecutur vos, & fugere, prolequitur amor bonitatem Divinam, fugi opposita illi, adeoque utrobique habendo suum specificativum. Specificativum autem suum non haberet fides, si veritatem intrinsecam pro motivo haberet. Deinde quod attinet ab antecedens, licet detestatio utcumque non attingat bonitatem Divinam, attingit tamen detestatio amorosa. Cujus specificativum hic & nunc, est bonitas Divina.

OBJECIT QUARTO. Proposita per apprehensionem suavisimam Auctoritate Dei revelante Mysterium, potest voluntas imperare assensum Mysterii, non imperato assensu revelationis, consequenter respicietur tunc veritas non nisi intrinseca Mysterii. Probatur. Quia voluntas potest Deo praeferre obsequium, non solum in assensu revelationis, sed etiam immediate in assensu Mysterii. Imo hoc obsequium potius exigitur in assensu Mysterii. Nam voluntas obsequium non praestat in eo assensu, qui non est subditus libertati ipsius; at tota libertas voluntatis, revocatur solum in assentiendo revelationi; cui posito assensu, non potest dissentiri Mysterio: quia lumine naturae notum est, revelationem Divinam esse necessariò conexam cum veritate Mysterii. Quod autem hoc obsequium, sit etiam situm in assentiendo immediate mysterio revelato. RATIO est. Tum quia obsequium praestitum Auctoritati creatae, non tam consistit in assensu testimonii ipsius, quam in assensu rei propositae. Tum quia Haereticus contemnit Auctoritatem Dei non solum dissentiendo revelationi, sed etiam immediate dissentiendo Mysterio. Ergo & Catholicus poterit revereri Auctoritatem Dei non solum assentiens revelationi; sed etiam immediate assentiendo Mysterio, ob revelationem simplici apprehensione propositam.

RESPONDETUR. Quod possit voluntas imperare assensum Mysterii, non imperato explicitè assensu revelationi, imperato tamen implicitè & non clare, in illo termino, *Credo*. Licet autem voluntas praestet obsequium etiam in assensu fidei, qui exhibetur Mysterio, non excluditur tamen unquam assensus revelationi implicitè. Deinde negatur quod obsequium creatum, magis restat in assensu rei dictae, quam Auctoritati dicentis, cum taxa assensus rei propositae, sit magnitudo assensus ad Auctoritatem, quā negatā negatur ipsum principium quodammodo eritque error in principio. Negatio autem assensus ad rem dictam, erit negatio particularis, & quasi Conclusionis. Negatur, item quod in humanis, rei propositae credendo assentiri possimus sine motivo, *quia dictum*. Negamus item haereticum in tantum esse haereticum: quia dissentitur rei propositae, sed quia dissentitur rei propositae, prout dictae à Deo. De illa quæsti-

one. An sit libertas in assentiendo Mysterio supposito assensu ad revelationem quid sit dicendum, ex alibi conclusis colligitur. Esse scilicet liberum illum assensum quia determinatio ad assentiendum Mysterio (supposito assensu ad revelationem), est ex suppositione consequenti, & exercitio libertatis, quod exercitium libertatis non auferit sed fundat libertatem. Imo si libere non nisi revelationi assentiamur, majus erit obsequium assentiri illi, quam Mysterio, contra quā velit Ripalda.

TANGIT hoc Argumentum. An ad assensum fidei sufficiat simplex apprehensio revelationis, non assentiendo revelationi. Et quidem fieri potest assensus mysterio non assentiendo illi revelationi explicitè, quia non est ratio cur implicitè factus assensus, non sit sufficiens, non tamen iste implicitus assensus excludi debet: simplex enim apprehensio revelationis non potest esse formalisativa fidei; est enim indifferens ad assentiri & dissentiri sicut & propositio malitiæ. Ergo se sola, in ratione fidei, non potest formalizare assensum. Deinde Fides, est assensus *propter*, adeoque habens motivum, habetque se per modum secundae operationis, secunda autem operatio, non est simplex apprehensio.

OBJECIT QUINTO varias auctoritates. Sed illae non ostendunt quod aliquid independenter à dictione Divina formaliter pro sua parte fidem; sed solum ostendunt fidem extendi etiam ad objecta quae proponuntur, & non ad solam revelationem, nec ad id solum, quia Deus verax est.

Punctum Difficultatis 2.

An promissio Dei prout condistincta veridicitati, formaliter fidem.

DICENDUM. *Quod non.* Est conclusio contra Ripalda. Qui licet concedat moveri fidem veritate in dicendo & cognoscendo, tamen d. 2. n. 74. dicit plures assensus fidei, illis non moveri, sed sola fidelitate Dei in promissis, si hæc distinguitur à veracitate.

PROBATUR PRIMO Conclusio. Quia illa fidelitas prout veridicitati condistincta, & esset motivum fidei quā talis ut supponitur, & non esset: quia ex motivo illo fidelitatis, non posset dicere homo *Credo*. Quod ipsum probatur, quia *Credo*, definitivè; non est utcumque assentiri certò: quia aliàs etiam Visio Dei, quæ est assensus certus foret fides: confunderemusque genericum prædicatum, quod est assensus certus, cum specifico, quod est fides Divina. Item: *Credo*, non est assentiri certo inevidenter: quia cum ipsum assentiri certo, non dicat formalitatem *Credo*, quā talis, inevidentia item est prædicatū, quod nihil dicit de prædicatis intrinsecis, adeoque constitutivis ipsius *Credo*: est enim inevidentia, non nisi proprietates consequens ad *credo*. Ergo conjunctio hujus inevidentiæ cum assentiri certò, non formalisabit, nec constituet fidem.

(b) 3

Non

Non etiam Credo, definitivè est, assentiri certo propter locum extrinsecum: quia formalitas præcisa loci extrinseci, nihil importat de specifico ipsius Credo: locus enim extrinsecus, est prædicatum commune, adeoque etiam ad opinioniones & assensus non certos applicabile. Ergo conjunctio illius tanquam alicujus generis cum alio generico, hoc est, assentiri certo, non formalisabit Credo: quia duæ rationes genericæ, non possunt specificare ultimo, nec quidquam aliud ostendi potest, quod dicat ly Credo, nisi assentiri certo propter testimonium Dei. Ex quibus omnibus. Probatur illa Sequela. Quando homo non potest dicere assentiri certo, quia Deus testatur, non potest dicere Credo. Sed si moveatur motivo, quod est promissio, distincta à testimonio vel dictione vera, non potest dicere, assentiri quia dicitur, sed quia promittitur, prout promittitur distinguitur ab ipso dicere vel testari verè. Ergo si moveatur motivo quod est promissio, non potest dicere Credo.

PROBATUR SECUNDO & Suppono. Promissionem spectare etiam ad spem, quosupposito sic formatur Argumentum, vel eodem modo promissio illa movet Spem ac Fidem, vel non eodem. Si eodem. Ergo Fides, est Spes, habens scilicet motivum specificativum spei. Ergo non est Fides, & illa Spes erit Fides, dabiturque prædicatorum commissio; si non eodem modo sumpta promissio movet Fidem, non poterit quidquam aliud assignari nisi veritas, quam semper intendit intellectus.

PROBATUR TERTIO quia ille assensus vel est certissimus ex parte motivi vel non. Si non est certissimus. Ergo non est talis, de quo hic quaeritur. Si autem est certissimus, debet ostendi unde disumat certitudinem? Unde enim certo assentitur homo. Deum esse fidelem in promissis, non ex eo quia dicit se talem: hoc enim negat Ripalda. Non ex eo: quia demonstrat Ratio illum esse talem: quia hic assensus non esset ex suo genere certissimus, nec esset fidei. Non ex experientia illius fidelitatis: quia experientia hæc non nisi moralem certitudinem fundare potest. Ergo recurrit ad hoc debet, quia dicit se esse fidelem, & est in dicendo verax. Ergo non movebitur tunc anima ad fidem, independentè à motivo veridicitatis primæ. Quod Argumentum vide infra ad instantiam primam.

OBJECIT PRIMO. Assensus quibus persuademur futura quæ à Deo promittuntur faciendæ, eliciuntur à fide Theologica. Idque probat authoritas S. Pauli, qui agnoscit ad Romanos 4. fidem Abrahamæ, quæ tamen innitebatur promissioni Divinæ, actum item spei, præcedit fides Theologica, quæ certè innititur promissioni Divinæ. Denique quia assensus quo persuadeor, fore bonum à Deo promissum, quia à

Deo promissum est, omnino est certus & obiectus, innixus verbo Dei. Ergo cum non spectet ad spem & charitatem, spectabit ad fidem. Sed hi assensus non moventur à veracitate & sapientia Divina. Ergo dantur assensus fidei Theologicæ, qui non moventur à Sapientia Divina. Minor in qua est difficultas probatur pluribus Authoritatibus Scripturæ. Et Augustini lib. 2. de Civit. cap. 77. & S. Thom. Lecti 3. In 4. ad Rom. ubi dicit. S. Paulus assignasse rationem firmitatis fidei Abrahamæ, considerationem omnipotentia Dei. Tullius etiam pro Sexto Roscio habet. Nemo credit, nisi ei, quem fidelem putat.

RESPONDETUR. Recitata ab illo Authoritates, non concludunt intentum, ad Hebr. 10. nihil aliud dicitur, nisi quod res promissa, sub eadem certissimam & indeclinabilem cadat: non autem quod motivum illius quæ talis, sit promissio, & ibidem 11. solum vult, quod Deus promittens, sit subiectum quod creditur, ejusque fidelitas allicitivum ut promptius credatur. Unde & Sara fidelem esse credidit Deum, qui repromiserat. Sed non ideo formaliter credidit, quia repromiserat. de hoc enim nihil habet S. Paulus. Et ad Thesalon. & 2. ad Timor. 2. nihil aliud habet, quam quod Deus fidelis, sit subiectum circa quod versatur fides. Aug. Curat loquitur de invitativo & allicitivo fidei: quod etiam intelligit S. Thom. per illos terminos *Ratio firmitatis*: experimur enim nos invitari ad assentiendum ei, quod dicitur, ex motivo, qui dicitur: si ceteroqui sit fidelis, & potens promittens. Quamquam sæpe nomine fidelis venit veridicus. Unde infideles Republicæ dicuntur, qui non dicunt veritatem v.g. de conjuratis.

INSTAT PRIMO Ripalda. Pro minori Argumenti. Eo ipso quod Deus fidelis & potens aliquid promittat, seclusa apprehensione alterius attributi, possumus persuaderi futurum esse infallibiliter quod promittit: persuademur enim, illi jam non defuturam voluntatem potentiamque implendi: ratione enim horum constituitur Deus cum existentia boni promissis attributa autem connexa cum existentia rei promissæ, sunt media sufficientia ad persuadendam existentiam futuram promissi.

RESPONDETUR. Fidelitatem promissionum Divinarum dupliciter à nobis spectari possit. Inprimis quæ importat non nisi actum internam voluntatis Divinæ. Deinde secundum quod illa promissio manifestata est. Priori modo sumpta, est incognoscibilis viatori, adeoque nec actum illius motiva. Secundo modo accepta, movere potest fidem. Sed partiamur in promissione manifestata duas formalitates, promissionis & manifestationis, præcisa formalitatem promissionis, ut dixi non movet fidem. Ergo movebit ratione alijs formalitatis: quia manifestata

festata: si autem movebit quia manifestata, & non movebit veridicitas Divina, tunc, ut supponitur, & movebit: quia manifestatio illa, non potest aliter movere fidem, nisi dicendo verum; quo enim alio modo? *Ex quibus jam.*

COLLIGITUR RESPONSIO. Eo ipso quod Deus fidelis & potens aliquid promittat, promissione nobis manifestata per veridicitatem, seclusa apprehensione cujusunque alterius attributi, possumus persuaderi futurum esse infallibiliter id, quod Deus promittit. Secus si non manifestetur promissio per veridicitatem, & non involvendo attributa connexa cum promissi manifestatione per veridicitatem. Deinde eo ipso quod Deus fidelis & potens aliquid promittat, nosciturque certò illius fidelitas & potentia, persuademur ita futurum. Secus si non constet certò de illius fidelitate, & potentia; de qua negamus certò posse constare, nisi ratione motivi. *Quia dixit.* Resolvatur enim ut placuerit illa creditio in Syllogismum fidelem, seu qui formaliter vel virtualiter formatur in omni actu fidei, indubiè in tali Syllogismo ponetur hic terminus. Deus est fidelis & potens, cujus assensus cum non possit fieri ex sola promissione, resolvi debet in veracitatem divinam: Ergo non illà exclusa ut voluit Ripalda, fiet tunc assensus fidei. Et certe ponatur hic Syllogismus. Deus est fidelis in promissis. Sed hoc promissum. Ergo hoc fiet. Unde illa major constabit; non ex eo quia promissum si fore fidelem: forte enim mentitur promittendo se fore fidelem. Ergo debet recurrere ad veridicitatem. Minor etiam illa. Sed hoc Deus promissum. Unde tibi constat, non quia dixit: quia querere restat; nescis an verè dicat quod promiserit. Unde & hic recurrere debes ad veridicitatem.

INSTAT SECUNDO IDEM. Ut credatur promissionibus humanis sufficit hominem promittentem apprehendi fidelem & potentem exequi promissa. Ergo & in Divinis idem dicendum.

RESPONDETUR. In primis Antecedens falsum esse, quia etiam in humanis *Ly Credo* resolvitur in *quia dixit verè*. Paritas etiam non tenet: quia in humanis ut credatur promissio, non debet fieri assensus certissimus, quod promittens sit fidelis. Secus est in fide: qui assensus certissimus, quod Deus sit fidelis, cum non possit haberi, nisi propter *quia dixit veritas prima*, sit ut veridicitas Divina, debeat esse resolutorium illius assensus.

INSTAT TERTIO. Deus videns suam omnipotentiam & decretum efficax de existentia rei, videt rem futuram infallibiliter. Ergo etiam homo sciens Deum omnipotentem & decernerem dare, certò sciet dandam esse.

RESPONDETUR. Consequens esse de subiecto non supponente. Negatur enim, quod independentem à fide, innitente veridicitati, possit nosci notitiâ fundante assensum certissimum,

Deum esse fidelem. Disparitas etiam est, quia in illo actu Divino, non involvitur quidquam quod haberi non possit ex visione Omnipotentia & Decreti. Jam autem actus Credo, ex vi definitionis, involvit aliquid, quod non importat fidelitas. Quia involvit *ly dicitur verè*; quæ ratio non habetur in pura promissione.

OBJICITUR SECUNDO. Esse discrimen inter promissionem Divinam & dictionem quia dictio seu testificatio connectitur cum re asserta medio iudicio intellectus. Unde ad hoc requiritur, & veridicitas & sapientia. Promissio autem connectitur cum re promissa medio affectu voluntatis; requiritque & delitatem & potentiam.

RESPONDETUR. Concedo esse inter hæc duo disparitatem. Negando tamen ex dictis, utrumque horum habere vim formalisandi actum Credo.

OBJICITUR TERTIO. Demus hominem in rebus assertis mendacem & ignarum, fidelem verò & potentem in promissis. Is quidem erit indignus fide in iis quæ testificatur; dignus in iis quæ promittit. Ergo & fidelitas & potentia possunt formare promissorum fidem, seorsim à veracitate & scientia.

RESPONDETUR. Etiam in humanis tunc non fore fidem rigorosè, quia illa definitivè est assensus: *Quia dicitur verè* sed fore non nisi spem. Deinde paritas non tenet: quia non repugnat in humanis assensus sufficiens, antecedens actum spei, quamvis non sit ille actus Creditio. Quia autem non potest haberi in via, assensus intellectualis certissimus, nisi qui sit fidei; posito quod detur certissimus assensus, hoc ipso debet esse fidei, quæ fides, quia ex dictis non potest aliunde formari nisi propter motivum *quia dicitur verè*, hoc motivum ab illo actu respici debet, cui tamen censetur Ripalda, non respici ab illo actu fidei; illud motivum.

Punctum Difficultatis 3.

Quomodo formandus sit Conceptus veritatis primæ in dicendo?

DICTUM supra: Si in respectu veritatis primæ in dicendo, erit Deitas ipsa, quæ est principium non mentiendi, sed dicendi conformiter ad mentem. Si autem spectetur veritas primæ in dicendo, prout subest nostris conceptibus, erit formalitas quædam perfectionis, pullulans ex Deitate, nata principiari locutionem, non nisi conformem menti.

ROSNER ut ostendat veritatem in cognoscendo (de qua mox) non spectare ad motivum fidei; ita discurret.

Ponit duas has veritates, nempe in dicendo & cognoscendo distinctas esse: concipiuntur enim per ordinem ad diversa connotata. Et quia si Deus non foret verax in dicendo, non sequeretur per locum intrinsecum, quod non fo-

ret verax in cognoscendo, infertque exinde veritatem Dei in dicendo, non posse ferri extra id quod est verum in re. Sicut actus prosecutionis non potest ferri extra id quod est bonum.

Quare licet per impossibile Deus cognoscat rem aliter quam est, & velit illam revelare, non posset id facere; quemadmodum si per impossibile existimaret chimeram esse possibilem, nihilominus non posset illam producere; quia est extra objectum adæquatum omnipotentia illius; ita ex proportionem, nec posset dicere falsum, quia falsum est extra objectum adæquatum veritatis in dicendo. Unde per illum veritas in dicendo, est veritas prout determinata, dicere, non nisi ut est in re.

DICENDUM EST. *Non rectè prædicto modo formari Conceptum veritatis primæ in dicendo.*

PROBATUR PRIMO. Quia sic sumpta veritas, & esset ut supponitur formaliter veritas in dicendo; hoc enim habet explicatio Rosm. & non esset, quia de Divinis conformiter formamus conceptus, seclusis imperfectionibus, ac de Creatis, ut ostendit Inductio, probatque ratio. Quia semper incipit nostra scientia à manifestioribus; manifestiora autem nobis sunt creata. Cumque id fieri debeat per discursum, debet assumi notius, quod est quid creatum, ut deviniatur ad ignotius, quod est increatum. Porro veritas in dicendo in Creatis, non desumitur in ordine ad hoc, quòd verum in re dicat, sed quòd non mentiatur, seu quòd non dicat difformiter ad mentem. Ipsa item oppositio veridicitatis ad mentem, quod est contra mentem initio, ostendit quod veridicitas desumatur ex conformitate ad mentem. Unde quamvis aliquis dicat conformiter ad objectum, & non conformiter ad mentem, dicitur adhuc mentiri, licet non dicat falsum sed falso. Hæcque acceptio vocis est etiam inter Recentiores ex quibus Ripalda explicans quid sit veritas in dicendo disp. 2. Num. 8. ait: *Veritas in dicendo quâ Deo repugnat fallere, aliud nobis, quàm ipse iudicat, suadendo.*

PROBATUR SECUNDO. Tum quia illa veritas & diceret conformitatem cum rebus quâ veritas in dicendo est, & non diceret. Diceret quidem ut supponitur non diceret autem: quia quòd veritas in dicendo quâ talis dicat conformitatem cum rebus, ex nullo illius prædicato intrinseco habetur, cum salvari possit per præcisam conformitatem cum mente.

Tum quia Dictio illis competit, quæ supponuntur noscere intellectivè unde omnia bruta dicuntur muta, quamvis barbant, balent, gloucitent, quia in illis, non supponitur notitia Intellectiva. Ergo si illa veridictio est dictio, non poterit esse dictio, quin præsupponat ex conditione ipsius dictionis, notitiam seu mentem. Cur ergo dictio quâ talis, per ordinem ad res ita se habentes sumetur? Tum quia formale fidei, debet tale poni, quod sit secundum dignitatem

assensus certissimi. Unde si daretur aliqua pica vel psittacus, qui non posset fallere, seu falsum dicere; assensus propter verba illius non esset assensus secundum dignitatem assensus certissimi: & tamen talis non nisi veritas, ponitur à Rosmer, pro motivo fidei.

Quod autem dicit Rosmer, ad credendum Deo requiri locutionem, quæ sit expressio mentis loquentis, ad infallibilitatem tamen fidei non requiri, ut sit expressio mentis: quod inquam dicit. Non convincit. Quia si ad fidem non requiritur expressio mentis; Ergo ad fidem quâ talem sufficit certitudo, qualem adfert ille psittacus: quia ille etiam non posset nisi verum dicere, seculumque prædicato Deitatis, quæ præcise per illum non resolvit fidem: tale erit motivum fidei per Rosm. quale motivum esset garrulus ille psittaci.

PROBATUR TERTIO. Ideo talis veridicitas ponitur à Rosmer, ut sit sola resolutorium fidei: non potest autem esse: quia si quæretur, quare non nisi verum dicis? non tantum potest recurri ad ejus naturam; sed etiam, quia mens illo verbo expressa, conformatur etiam objecto. Ergo & poterit in hoc resolvi illa veridicitas. Ergo & resolveretur. Ad eum modum: quo, quia ratione possum adferre cur homo sit risibilis: non tantum quia est risibilis, sed etiam quia est admirativus, fit ut admirativum, sit in quod, resolvitur ut risibile.

DIFFICULTAS II.

An veritas in Cognoscendo sit etiam formale Fidei?

DICENDUM EST. *Veritatem primam in cognoscendo ingredi etiam rationem formalem fidei.*

PROBATUR PRIMO communi argumento. Fides nostra debet esse summè infallibilis, & talis cui nullo modo subesse possit falsum, ut infra constabit. Ergo debet habere pro motivo formali summam veritatem, non solum in dicendo sed etiam in cognoscendo. Consequentia probatur. Quia non potest aliquis moveri ad fidem summè infallibilem, nisi ipsius testificanti Auctoritas quâ movetur, sit talis, ut sit impossibile illam falli & fallere: nam si alterutrum ex istis desit, adeoque si non posset quidem ipse decipere, posset tamen decipi, non immerito deceptio timeretur. Sed Dei Auctoritas falli non potest. Ergo ad illam spectare debet, etiam veritas in cognoscendo.

PROBATUR SECUNDO. Id ingreditur formale fidei, quod pro ratione credendi adferri potest. Sed veritas in cognoscendo pro ratione credendi adferri potest: quia si dicat mihi Deus: Crede; possum illi dicere quare? respondebit Deus: quia ego te non fallo, posset reponere Creatura, quamvis non velis me fallere, nescio an res ipsa ita se habeat, & tunc responderet Deus.

ita se habet, quia ego sum veritas prima in cognoscendo.

PROBATUR TERTIO. Si veritas prima in cognoscendo non ingrederetur formale fidei, possem dicenti Deo: Crede, hoc dicere: Nescis quid dicas, & tamen vis me credere; siquidem veritas illa in cognoscendo, non spectaret ad creditionem. Et tamen impium est dicere Deo: *Nescis quid dicas.*

OBJICIT PRIMO in contra Rosinct. Posita sola veritate in dicendo, ceteris omnibus per possibile vel impossibile ablati, habetur sufficiens fundamentum firmiter credendi: repugnaret enim Deo revelare id, quod falsum est.

RESPONDETUR. Ex dictis supra. Negando debere talem conceptum formari veritatis in dicendo. Sed illo etiam formato, nondum illa veridicitas ex dictis supra, erit ultimum resolutionis fidei, nec esset fundamentum, firmiter, secundum dignitatem assensus certissimi, credendi.

OBJICIT SECUNDO. Si haberet homo potentiam locutivam, ita alligatam ad verum, ut non posset loqui, nisi id quod est à parte rei verum, haberemus sufficiens fundamentum illi credendi, licet posset falli in cognoscendo.

RESPONDETUR. In casu antecedentis, non fore sufficiens fundamentum secundum dignitatem assensus certissimi credendi illi homini: loqueretur enim ut psittacus supra descriptus. Paritas etiam non tenet: quia nihil esset reperire in homine illo in linea veri, in quod resolveretur illa veridicitas. Sed solum resolveretur in principium extrinsecum: Deum determinantem. Jam autem illa veridicitas Divina, posset resolveri in verinoscivitatem. Cur non enim: si potest resolveri in verinoscivitatem, sola, non erit ultimum resolutionis fidei, de quo hic.

OBJICIT TERTIO. Licet Deus per impossibile non esset supremus Dominus, adhuc haberetur formale fidei: Ergo etiam haberetur, quamvis non esset infallibilis in cognoscendo.

RESPONDETUR disparitas est. Quia formale fidei in ratione veri seu causæ assentiendi, non potest resolveri in Dominum, & alias proprietates; potest autem veridicitas in linea veri, resolveri in Verinoscivitatem, inquirendo enim cur non tantum verè, sed etiam verum dicat Deus: potest respondere verè cognosco, & si non posset hoc respondere, esset alia veritas prima, & aliud Credo seu fides, ob mutationem formalis sui, quod est veritas prima.

OBJICIT QUARTO Veritas in dicendo dupliciter cogitari potest, formalis quæ includit veritatem non dicens aliter, quam sit in mente; & hæc potest consistere cum mendacio materiali. Et alia veritas in dicendo materialis, quæ ex se non potest inclinare nisi in id, quod est in re verum; & huic est per Accidens, sive sit in mente loquentis, taliter, qualiter enuntiatur, sive non; huicque veritati innititur fides.

RESPONDETUR ex dictis. Non dari ullam materiale acceptionem veritatis in dicendo; & quamvis daretur non fore ultimum resolutionis fidei, in linea veri. Et certe quæro: An defacto non possit resolveri hæc veridicitas materialis in verinoscivitatem? Si non potest resolveri, cur non? cum de facto detur verinoscivitas in Deo. Si potest resolveri, resolveretur: ad eum modum; quo si resolveri potest risibile in admirativum, resolveretur hoc ipso, frustra que esset fingere risibile irrisolubile. Ergo & in presenti idem dicendum.

OBJICITUR QUINTO. Locutionem Dei significare quidem conceptum infallibilem Dei; hoc tamen est per accidens, respectu infallibilitatis fidei; quia hæc infallibilitas maneret, licet Deus non foret per impossibile infallibilis, in cognoscendo.

RESPONDETUR. Non esse id per accidens ad infallibilitatem fidei in linea vera. Quia si locutio ipsa Divina quæ debet esse ultimum resolutionis, resolveretur in verinoscivitatem, etiam fides in eandem resolveretur. Et sicut illa locutio non maneret eadem, quæ nunc est, si nunc resolveretur in verinoscivitatem, & postea non resolveretur: sic nec fides esset eadem, si defineret resolveri in verinoscivitatem: ad eum modum, quo non maneret eadem risibilitas, si non resolveretur in admirativitatem.

DIFFICULTAS III.

An veritas in Essendo sit etiam formale fidei.

PRÆMITTENDA sunt aliqua, postea de ipso titulo discurrendum.

Punctum Difficultatis 1.

Explicatur Veritas prima in Essendo.

PRÆMITTO PRIMO. *Veritatem primam in essendo dupliciter spectari posse. In primis* sumendo illam pro veritate, quæ est attributum entis, & secundum quam Deus ut loquitur Ripalda dis. 2. n. 8. chymericæ Divinitati repugnat, & indubiè sic sumpta veritas prima in essendo, non est objectum formale fidei: quia ad assentiendum fidei Divina, non videtur quomodo pertineat, proprietates emanans, ex ipsa conditione Entis. *Secundo* potest sumi veritas prima in essendo, pro eo, quod Deus sit veritas per essentiam, pro eo quod est Deum esse radicem veritatis primæ in cognoscendo & dicendo; pro eo quod est illam esse quid primum & absolutum de linea & in linea veri. *Hinc.*

PRÆMITTO SECUNDO. *Quomodo explicari debeat veritas prima in essendo.*

EXPLICATUR PRIMO. Ille terminus quod scilicet veritas prima in essendo, sit veritas, quæ essentialiter sit Deus; ita ut Deo competat per essentiam, esse veritatem. Ea solum prædicata in creatis dicuntur esse essentialiter vel per essentiam,

sentiam, quæ identificantur: & ita dicitur homo per essentiam, esse admirativus, risivus; quia hæc omnia identificantur essentia hominis, non dicitur autem homo esse per essentiam risus vel admiratio: quia hæc sunt rationes non identificata homini. Et ratio est, quia si identificantur essentia, sunt essentia. Si sunt essentia, sicut essentiale est essentia esse essentiam, & per essentiam est essentia, ut sit essentia; ita & prædicata identificata essentia, erunt essentia, & per essentiam convenient. Quia autem veritas quæ est conformitas menti & objecto, oppositioque positiva ei, quod est difformitas rei & notitia, est prædicatum identificatum, sicut & reliqua essentia Divina. Ideo in Deo veritas prima descripta, essentialiter erit DEUS; competetque Deo per essentiam, esse illam veritatem primam. Revolvendo autem mentem ad creatura. Quamvis certum sit ea quæ sunt identificata esse essentialiter illa ipsa, competereque per essentiam. Multa nihilominus sunt, quæ nec identificantur, nec competunt per essentiam, quantumvis in se non dicant imperfectionem; id ipsum deponente natura entis limitati & finiti in perfectione. Porro Deitas habet quidem titulo identificationis, ut illi prædicata sua per essentiam convenient; insuper ut illi identificentur, habet titulum illimitati Entis, essentiaque perfectissima in ratione essentia. Quam rationem Patres appellant pelagus essendi. Cum autem nomine essentia veniat id, per quod intelligitur res in suo esse constitui; si posito defectu cujuscunque perfectionis, nondum intelligitur res illa in suo esse constitui, certe illa perfectio erit in re essentia, competetque per essentiam. Quia autem positis omnibus prædicatis perfectionibusque Divinis, nondum intelligitur constitutus in suo esse DEUS, nisi sit veritas prima, sit ut illa veritas, sit essentialiter DEUS, seu essentia Dei; esseque illam veritatem, competet per essentiam Deo; ita ut si compareretur illa veritas ad Deitatem infinitas perfectiones continentem, quæ etiam constituunt esse DEI, dicatur esse de essentia, eo quod compareretur tanquam contentum ad continens. Si autem compareretur titulo identificationis erit ipsamet essentia Dei: quia identificatio non habet unum cui identificetur, & aliud quod se identificet; sed utrumque est identificatum, & cui identificatur; eo quod identificatio sit unitas, unitas autem indivisio, indivisio autem quæ talis, non habet divisionem: consequenter nec partitionem In quod & Cui. Ideo identificatio spectato titulo identificationis, non habet Cui identificetur, & Quod non nisi identificetur: consequenter & veritas prima, titulo identificationis, non tantum erit de essentia Dei sed & essentialiter Deus, & hunc Deum, secundum quod est essentialiter veritas prima, & secundum quod est essentialiter Deus, illa veritas, dicimus esse For-

male fidei; hancque ipsam formalitatem, vocamus Veritatem primam in essendo, quod est explicandum.

EXPLICATUR SECUNDO. Veritas prima in essendo, secundum hoc terminum, quod sit ultimum resolutivum: Quare Deus est veritas. Resolubilitas prædicatorum & perfectionum non solum Creatis sed & Divinis competit, ostendit hoc inductio, quia non tantum risibile in admirativum, admirativum in rationale formaliter, rationale formaliter in rationale radicaliter resolvitur; sed & Creativitas ex nihilo in omnipotentiam, omnipotentia in illimitatorem resolvitur, & sic de reliquis. Ratio est: quia resolubilitas nihil est aliud, nisi nexos prædicatorum in aliqua determinata serie, quorum unum supponit aliud, deveniendo ad unum, alterius non suppositivum in illo genere: quæ omnia simul & sigillatim sumpta, cum nullam involvant imperfectionem, convenient Deo, adeoque & ipsa resolubilitas prædicatorum convenient Deo. Ex qua ipsa definitione adhuc aliquid resolvi possit, & aliud ut sit ultimum resolutivum; debet in primis esse inter illa aliter aliqua: quia cum unum resolvatur in aliud, ex ipsa exigentia ipsius ly unum & aliud pluralitas requiritur: quia pluralitas definitivè est, unum & aliud. Accipiendoque resolutionem Physicam quæ est resolutio manifesta: sicut in illa datur terminus, à quo fit resolutio, & id ad quod fit, qui termini sunt duo, adeoque pluralitatem involventes; ita & hæc proportionata resolutio, pluralitatem deposcet.

Deinde ad eandem resolutionem requiritur ut sint aliquo modo idem, seu ex eadem serie ostendit hoc inductio. Et ita Ubiquitas Deitæ resolvitur in Immenstatem, non in Prædestinativitatem, & Creativitas resolvitur in Omnipotentiam, non in Immenstatem, & Ratio est: quia cum hæc resolutio, sit resolutio emanatum emanatum, cum autem omne principium cum eo cuius est principium, debeat esse aliquo modo idem, ratio illius communis perfectionis, qui emanans continet perfectionem emanati. Si autem habent communem perfectionem; debent esse aliquo modo idem. Denique ad resolutionem requiritur ut deveniatur ad aliquod primum in illo genere, quod probat Inductio. Nam rationale radicaliter est primum in linea hominis probat proportio ad resolutionem magis notam: quia etiam in Physicis resolutio est in materiam Physicam; materia autem Physica est subiectum primum. Cumque resolutio Physica fiat in primum; proportionata ei resolutio Metaphysica, debet etiam esse in aliquod primum. Ratio quia hæc resolutio sit in principia, & cum non detur processus in infinitum in causis & principiis; habebunt illa tantum consummabilem; si consummabilem, habebunt talem, ut deveniri possit ad primum.

Que omnia sic ad presens applicantur.

Sic competit aliis Divinis predicatis & perfectionibus resolutibilitas, comperet & Veritati. modo duntur plures termini cum aliqua communicatione in eadem serie, deveniaturque usque ad primum in illo genere: hoc autem totum in presenti habetur: quia inter veritatem in dicendo, & cognoscendo est manifesta alietas; inter autem illas veritates, & veritatem in essendo, est alietas non minor saltem, quam sit inter rationale formaliter; & rationale radicaliter; inter quæ tamen est alietas. Datur item communicatio: quia omnia adunantur in Prædicato Veritatis, deveniaturque tandem ad primum: quia deveniatur ad radicem illius utriusque veritatis; idque in linea veritatis. Si deveniatur ad radicem; deveniatur ad primum: hoc ipso enim non esset radix in illo genere; si non esset primum in illo genere. Consequenter veritas prima in essendo cum servet resolutorii conditiones, erit resolutorium. Unde si quæritur quare credendum Deo dicenti? respondebis, quia est verax in dicendo. Si quæritur, verè quidem dicit, sed restat quærere an vera? respondebis dicit vera: quia est veritas in cognoscendo; restat quærere, unde habeatur quòd Deus sit verax utroque modo? Responderi potest; quia est veritas per essentiam; & emanativus illarum veritatum, ex vi primæ veritatis in essendo. Et sic sumpta veritas prima, nempe ita resolutiva utriusque, dicitur à nobis esse Veritas prima in essendo; de qua quæritur an sit ratio formalis *Que fidei quo erat explicandum.*

EXPLICATUR TERTIO. Quod veritas prima in essendo, sit veritas absoluta, essentialiter conveniens Deo, supra quam fundantur veritates respectivæ, nempe, veritas in dicendo, & cognoscendo. Ratio veri ut sic, communis ad veritatem, tam quæ est attributum, quam quamcunque aliam videtur definitivè esse *Ratio ipsius ita, sicut*; Quod probatur; quia si unicuique particulari veritati & speciei, est quid commune, ut dicat rationem *Ita Sicut*; hoc ipso ratio illa, est generica: quia prædicabitur de pluribus specie. Rursum impossibile est etiam concipere veritatem sine conformitate, conformitas autem ipsa, est ratio ipsius *Ita Sicut*; hinc fit, ut sit impossibile est, concipere veritatem sine conformitate, ita nec sit possibile concipere sine ratione ipsius *Ita Sicut*. Cum autem ipsum *Ita, Sicut* non solum sit relativum, sed etiam absolutum. Unde duo *Ita, Sicut* in ratione albedinis, non tantum dicunt similitudinem; sed & duas albedines, hoc est, *Ita, Sicut* utriusque qualitatis, quæ duæ qualitates sunt quid absolutum. Consequenter etiam ratio ipsius *Ita, Sicut* veritatis, non solum erit quid relativum, sed etiam absolutum. Quod etiam respicit illud principium, quod relativa fundentur in absolutis; quibus positis duo præstanda sunt. Dividendi est

veritas ut sic, deinde advertendum, an tandem in Deo ipso deveniatur ad veritatem in essendo eamque absolutam atque adeò primam. *Ratio ipsius ita, Sicut* seu veritas, dividitur in attributalem & intentionalem? Attributalis est, quæ sequitur ubique conditionem Entis. Intentionalis autem veritas est, quæ sequitur intentiones & intentionativa. Suppono autem nomine intentionum, venire intellectiones & volitiones; intentionativa autem erunt intellectiva & volitiva. Dividendo ipsam veritatem intentionalem possumus illam dividere in veritatem intentionalem respectivam & absolutam. Intentionalis respectiva, adhuc dividi potest in veritatem in dicendo, seu dicentem. *Ita sicut est in notitia*, & in veritatem in noscendo seu importantem *Ita notitia* ad *Sicut* objecti, quæ veritates sunt respectivæ; quia concipiuntur ad aliud, & tanquam potentia ad actus. Dividitur deinde in veritatem absolutam. Cur enim hæc divisio repugnat? præcipuè respectu DEI; sub cuius nomine absolutæ veritatis, in Deo venit, ex acceptione termini, Veritas in essendo; & quia absoluta semper sunt prima, comparatè ad respectiva. Et hanc veritatem primam, dicimus etiam esse rationem formalem Quæ fidei, supra quam fundatur & veritas in cognoscendo & veritas in dicendo; tanquam veritates respectivæ supra absolutam. Quæ cum non sit accidentalis Deo, erit non utcunque veritas prima; sed veritas prima in essendo, & per essentiam; de quo quærebatur.

ADDO HIS OMNIBUS. Non sufficere recursum ad veritatem primam in cognoscendo radicaliter sumptam; quia ly radicaliter, in explicandis conceptibus, illi formalitati addi debet, quæ ex modo concipiendi, non habeat in illo genere priorem. Unde nec rectè definitur homo per admirativum radicaliter sumptum; quod etiam aliàs est probatum. Jam autem veritate prima in cognoscendo, datur prior prior formalitas veritatis primæ in essendo.

PRÆMITTO TERTIO. *Licet Antiqui Scholastici non resolverint fidem in veritatem primam in essendo explicitis terminis; implicitis tamen, & æquivalentibus resolverunt*: quia resolverunt fidem in veritatem primam, nomine autem veritatis primæ, venire strictè veritatem primam in essendo, ostendunt adlatæ explicationes. Unde etiam S. Thomas hic quæst. 1. art. 1. pro objecto formali fidei ponit veritatem primam, sine addito. Primitas autem ex dictis competit veritati in essendo. Et inferius q. 17. art. 5. docet, quod in qualibet virtute Theologica, formale objectum ejus, debeat esse regula in suo ordine suprema, & non indigens aliâ, ut in Charitate summa bonitas, in Spe summa fidelitas, in Fide summa veritas; summa autem erit, si complectatur veritatem in essendo.

Pun-

Punctum Difficultatis 2.

Proponitur & probatur Conclusio.

DICENDUM est veritatem primam in essendo supra explicatam, ingredi etiam rationem formalem fidei. Est Conclusio quam videtur in re docere Aureolus in quantum in motivo fidei, recurrit ad Deitatem. Videtur etiam illam in re tenere Ripalda disp. 2. num. 103. sub finem.

PROBATUR Primo Conclusio. Ratio formalis fidei, debet esse summa veritas, hoc est talis, quæ in ratione veritatis, nec major nec dignior dari possit. Sed talis non esset, si rationem formalem fidei, veritas in essendo non ingrederetur. Ergo. Major probatur. Tum quia fides Catholica ex vi conceptus sui, adeo est infallibilis, ut non magis sit impossibile DEUM non esse, quam fidem Catholicam infallibilem non esse. Jam autem summa infallibilitate, est necesse, DEUM esse. Tum quia Omnis alia veritas, quæ non est omnino maxima; sed est minor maxima, est veritas secunda, consequenter non Divina, & ulterius debita alicui creaturæ, tandem non principium virtutis Theologicæ. Tum quia citatus S. Thom. quest. 15. Art. 5. ad 2. docuit formale objectum seu mensuram virtutis cujuscunque Theologicæ esse supremam ac primam in suo ordine, hoc est, quæ ante se aliam non habeat, per quam regulari & mensurari possit. Minor principalis probatur, quia Veritas quæ includit in suo conceptu etiam veritatem in essendo, est major & dignior in ratione veritatis, quam sit ratio quæ includeret solam veritatem primam in dicendo & cognoscendo, quod ipsum probatur. Tum quia si per impossibile istæ duæ veritates darentur, absque illa tertia, non essent æquæ dignæ, quam si essent unitæ veritati primæ in essendo: nam hæc, se sola, adfert aliquid, quod duæ illæ priores non dicunt. Tum quia veritas in cognoscendo & dicendo, est dignior sola veritate prima in dicendo. Ergo etiam veritas prima in essendo, dignior erit, quam illæ duæ solæ. Tum quia etiam scientifico quæ tali, convenit esse veracem in dicendo & cognoscendo: si enim res non cognosceret ut sunt; hoc ipso circa illas scientificus non esset: & si cognoscens aliter diceret, quam sentiret non procederet ut scientificus, sed ut deceptor. Ecclesiæ item convenit utraque veritas: nam Ecclesiæ vera, nec in dicendo nec in cognoscendo falli potest. Cum tamen nec scientifici nec Ecclesiæ veritas, sit veritas summa. Ergo apparet in illis duabus veritatibus, non stare summam veritatis.

PROBATUR Secundo Argumento Negativo. Vel repugnat veritas prima in essendo condita à veritate in dicendo & cognoscendo, & in quam hæ duæ resolvantur vel non repugnat. Si repugnat. Contra. Tum quia non est, nec potest ostendi in hoc implicantia. Tum

quia veritas prima in essendo est perfectio simpliciter simplex: melius enim est esse veritatem primam per essentiam, quam per accidentem. Ergo est possibilis. Tum quia Si non daretur veritas prima in essendo, non resolveretur in esse, ipsum agere in eadem linea; agere enim reperitur in dicere, & noscere: & tamen agere sequitur ad esse: nec repugnat ut sequatur ad esse, in serie veritatis; adeoque ad veritatem in essendo. Si autem non repugnat hæc veritas, nec ullam dicit imperfectionem. Ergo datur in Deo. Hæc ipsa veritas in essendo jam data in Deo. Vel potest esse motivum fidei vel non potest. Si non potest. Contra. Tum quia nulla in hoc implicantia. Tum quia, Si illæ duæ veritates possunt esse motiva. Ergo & hæc, eo quod omnibus videatur hoc competere, ex generico prædicato veritatis. Tum quia Deo dicenti crede mihi: quia tanquæ veritas prima in essendo non possum te fallere, non posset certe dicere Creatura non es; nec posset creatura excusare. Nolo credere, vel non possum credere, quia est illegitimum motivum; unde enim illegitimitas illius? Si autem potest esse motivum. Ergo & est: quia incredibile est, in assignanda formalitate motiva fidei, repugnare in Deo, exclusisse aliqua Deum à ratione movendi fidem; quæ aliàs nata sunt movere. Et nisi oppositum revelatio, vel Auctoritas convincat, præsumendum est de Deo, quod egerit conformiter ad exigentiam suarum formalitatum, sicut & aliàs agit conformiter ad exigentias rerum, unde etiam inferitur finem à Deo primo intendi, deduciturque in tertia Parte, venturum fuisse Christum quantumvis Adam non peccasset, aliaque in aliis materiis inferuntur. Ergo cum aliàs veritas prima in essendo possit esse formalisativa fidei, de facto est, cum in oppositum nec auctoritas nec ratio urgeat.

PROBATUR Tertio. In quod resolvitur fides est motivum fidei; resolvitur in veritatem primam in essendo. Ergo. Minor probatur. In quod ipsa veritas Dei prima, quæ supponitur esse motivum fidei resolvitur in ratione veritatis, in illud etiam ultimò resolvitur fides. Sed veritas Dei resolvitur in ratione veritatis, in veritatem in essendo. Ergo etiam ulterius & fides in illam resolvitur. Major probatur. Ex conditione ipsius resolutorii; quia quod ipsum in ulterius resolvitur, non potest esse ultimum resolutorium; & esset enim ultimum ut supponitur, & non ultimum: quia ultra illud, ad aliud resolutorium procederetur. Minor principalis probatur. Quia si quæram quare nostra fides sit infallibilis; respondes, quia dixit qui in dicendo falli non potest; quæreret restat quamvis dixit qui falli non potest in dicendo, fortè tamen res non ita se habet, ut dixit? respondebis ita se habet: quia is qui dixit simul est veritas prima in cognoscendo, quæro quare is qui dixit res fidei

est veritas prima in cognoscendo? restat adhuc dicere in eadem linea veritatis, quod sit veritas prima in essendo, & habeat radicem, ex qua pullulent illæ duæ. Tum quia si veritas prima in cognoscendo & dicendo non resolveretur ultimo in veritatem in essendo, & esset illa veritas in essendo, & non esset: esset ut supponitur, non esset autem quia non esset prima & origo, & radix in ratione veritatis; cum tamen id nomine veritatis in essendo per explanationes capiatur. Tum quia in DEO veritas prima in dicendo & cognoscendo, sunt eadem indivisibilis & indivisa entitas, aliter & aliter à nobis concepta. Et sicut quia DEUS non potest fallere, habemus fundamentum concipiendi Deitatem sub formalitate veritatis primæ in dicendo: quia verò non potest difformiter rebus cognoscere, concipimus Deitatem sub formalitate veritatis in cognoscendo. Ergo etiam quia hoc illi utrumque competit per essentiam, & secundum exigentiam ejusdem essentialem, habemus fundamentum accipiendi Deitatem sub formalitate veritatis in essendo. His formalitatibus conceptis quæro, quænam ex his tribus per modum radices, in genere & formalitate veritatis concipi possit? Certè veritas in essendo; si autem illa est radix erit etiam resolutorium. Tum quia in illud resolvitur veritas Divina, consequenter & fides; quo solo relicto, & aliis circumscriptis mente nostrâ, adhuc dabitur radix reliquarum formalitatum, quæ convenire possunt veritati Divinæ: hoc enim intelligitur nomine resolutorii. Sed circumscripta mente nostrâ adhuc dabitur radix reliquarum formalitatum quæ convenire possunt veritati Divinæ: hoc enim intelligitur nomine resolutorii, sed circumscripta mente nostrâ à DEO, veritate in dicendo & cognoscendo, & relicta veritate in essendo, adhuc dabitur radix, ex qua pullulent reliquæ formalitates veritatis Divinæ. Ergo veritas in essendo est resolutorium. Minor probatur. Quia nihil plus intelligitur per veritatem in essendo nisi illa radix, hinc si non esset illa radix, & esset veritas in essendo ut supponitur; & non esset veritas in essendo: quia non haberet conceptum ejusdem explicatum, per esse Radicis. Ecce certè, ex esse effluit & cognoscere & dicere. Ergo & ex esse seu veritate in essendo effluit veritas in dicendo & cognoscendo tanquam essentialiter conveniens, veritati in essendo.

Punctum Difficultatis 3.

Solvuntur Objectiones.

OBIECTUR Primò. Fides humana ultimo resolvitur in veritatem in dicendo & cognoscendo. Ergo & fides Divina.

RESPONDETUR. Disparitatem esse; quia cum dicere & cognoscere, non sit de essentia hominis, veritas illius non debet resolvì in veritatem in

essendo. DEO autem verum dicere & verè noscere essentialiter est. Rursus. Cum fides humana non sit summè infallibilis, resolutorium illius non debet referri in summè infallibile, & essentialiter verum principium? Cum autem fides Divina, sit summè infallibilis, ultimum resolutorium illius debet esse summè infallibile; quia verò distinctio harum veritatum in DEO, pendet à nostris conceptibus, sit, ut talem debeamus veritatis primæ conceptum (in quem resolvatur fides) formare, qui ex sua formalitate, in ordine veritatis, maximam & ultimam infallibilitatem importet: hæc autem non alia est, nisi veritas in essendo.

INSTABIS Primò. Veritas in dicendo hoc ipso quia est prima, involvit illas reliquas duas. Ergo in illam quæ talem, resolvì potest fides.

RESPONDETUR. Veritatem in dicendo secundum quod prima est, involvere illas duas; sed non secundum quod veritas in dicendo est. Quod involvat secundum quod prima est. Probat quia hoc ipso quod prima sit, Divina est. Si Divina, identificabit sibi realiter omnes formalitates; Sed non involvit eadem secundum quod veritas in dicendo est; quia sic accepta dicit nonnisi rationem communem veritatis in dicendo, quæ quæ talis non identificat sibi veritatem in cognoscendo & essendo: quia aliàs etiam in Creatis idem importaret. Quod si veritas in dicendo quæ talis non importat reliquas, quæ talis, non diceret summam infallibilitatem & ultimam, adeoque non erit ultimum resolutorium. Unde veritas prima in dicendo, involvit illas duas realiter; sed non involvit cum exclusionem ulterioris resolubilitatis in ordine ad nostros conceptus; de facto enim resolvì potest in alias veritates ut dictum. Si resolvì potest, non erit objectum formale ultimo resolutive.

INSTABIS Secundò. Non posse ostendiquid dicat veritas prima in essendo, quod non dicat veritas in dicendo.

RESPONDETUR. Nihil plus in re dicere; tamen in ordine ad nostros conceptus secundum dictas explanationes, plus dicit. Jam autem in resolutorio assignando, non est attendendum ad id, quod est aliqua formalitas in re: aliàs fides posset resolvì in immensitatem Dei; hæc enim in re, est veritas Divina.

INSTABIS Tertiò. Si inquitur ratio ultima secundum conceptum nostrum, hæc non erit veritas in essendo, sed Deitas.

RESPONDETUR. Quod Deitas sit ultimum resolutorium veritatis Divinæ in ratione Entis, sed non in ratione & formalitate Veritatis; hic autem non quæritur de ultimo resolutorio.

(c)

torio in ratione Entis, sed in linea & formalitate Veri.

OBJICITUR Secundò. Deus quatenus prima veritas, est objectum formale fidei. Deus quâ Deus, est veritas prima. Ergo Deus quâ Deus, est objectum formale fidei. Ergo non quatenus est veritas prima.

RESPONDETUR. Negando Consequentiam: quia Argumentum habet quatuor terminos desumptos à diversitate suppositionis. Nam veritas prima in Majori reduplicativè sumitur; adeoque in suppositione formali. In Minori autem sumitur non reduplicativè, adeoque in suppositione materiali: Deus enim quâ Deus, nonnisi materialiter dicit veritatem primam. Distingui etiam posset Major: Deus quatenus est formaliter veritas prima est formale fidei. Concedo, Deus quatenus est materialiter veritas prima, est objectum formale fidei Nego. Distinctaque Minori consequentiam Nego.

OBJICITUR Tertiò à Pari Cognitio respectu bonitatis finalisantis, non se habet ut ratio formalis. Ergo nec veritas in cognoscendo, respectu fidei. Ergo multo minus veritas in essendo.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: quia non est eadem formalitas communis bonitatis & cognitionis; hinc bonitas in cognitionem, idque in præcisa & formali ratione boni, resolvi non potest. Jam autem veritas in dicendo, cum veritate in cognoscendo, conveniunt in ratione formali & præcisè veritatis; & ex altera parte, veritas in cognoscendo pro sua parte, non est quid impertinens ad fidei assensum quâ talem; sed completivam illi rationem, deservientem infallibilitati ejusdem, adferre potest. Præcisa autem cognitio, appetitui quâ tali, non tribuit ullam completivam rationem. Rursus cum cognitum spectet ad intellectum, volitum ad voluntatem; impertinens est, ut ratio formalis unius potentie, compleat rationem formalem aliûs potentie. Cum autem assensus fidei sit assensus intellectualis, intellectus autem extendatur & ad verum dictum & ad verum cognitum, hinc casu quo spectet veritas in cognoscendo ad assensum fidei, complebit eundem, non tanquam quid alterius potentie, sed tanquam quid referibile, ad eandem rationem fidei.

OBJICIT Quartò Pontius disp. 27. quæst. 2. qui tam veritatem in cognoscendo, quam in dicendo, multo magis in essendo, quam in dicendo, multo magis in essendo, rejicit à ratione objecti formalis fidei: quia etiam si proponeretur Deus (supple veritas in essendo) ac veritas ejus, non posset propterea moveri intellectus, nec inclinari ullo modo ut credat Antichristum esse venturum; quam enim connexionem habet veritas in essendo aut veritas ejus, cum Antichristo venturo, quandoquidem Deus & veritas illius possent esse, quantumvis Antichristus non esset futurus.

RESPONDETUR. Quamvis proponeretur Deus & veritas ejus nonnisi in actu primo, hoc est, potens dicere vel non dicere Antichristum venturum, non posset propterea intellectus moveri ad assentiendum quòd Antichristus sit venturus: secus si proponatur veritas Divina exercens se in actu secundo, circa objectum hoc, quod est adventus Antichristi. Et sicut cognitio Divina, habet nexum cum objecto: ita & veritas in essendo dicit connexionem confirmabilitatis essentialis cum meritis objecti: ut scilicet casu, quo velit Deus revelare Antichristum venturum, essentialiter determinetur, ad verè nonnisi & verum dicendum.

INSTAT Idem. Si prædictæ veritates essent essentiale formale fidei, non requirerent aliam applicationem objecti formalis motivi, quam quod cognoscantur, ut patet in aliis omnibus objectis motivis. Nec potest concipi aut explicari, quare ratione veracitas Dei, objecto alium materiali uniatur.

RESPONDETUR. Instantiam multum probare: quia probaret ad assentiendum fidei humana v. g. Imperatori, non esse plus necessarium, quam cognoscere veracitatem ejus in dicendo. Quod si recurrat ad veracitatem in dicendo exercitam in actu secundo circa hoc objectum: idem & nos faciemus. Supponimus autem, quòd nonnisi in actu secundo exercita, veritas prima in dicendo v. g. sit motum fidei.

Quæ ipsæ veritates uniuntur seipsis objecto materiali v. g. exercendo se, & dicendo hanc contradictionis partem, licet ad hoc requiratur revelatio extrinseca; de qua infra.

OBJICIT Quintò Idem. Multi ex simplicioribus Catholicis egregè & utiliter credunt, & tamen non cognoscunt Deum habere eque modi veritates.

RESPONDETUR. Dum quæritur de formalis fidei; non quæritur de eo quid rudiores Catholici explicitè credendo apprehendant. Sed quæritur ex objecto, in quid resolvenda sit fides? Sufficitque quod fideles rudiores implicitè noscant, apprehendendo de revelatis, quòd sint verbum Dei veri.

INSTAT Primò. Etiam Catholici Doctores putant Deum non habere talem veracitatem existimant enim de potentia absoluta, Deum posse mentiri absque imperfectione.

RESPONDETUR. Proponi hanc Conclusionem tanquam probabilem, contra opinionem quæ censurantur. Et etiam si requere hoc ipsi apprehendant rudiores, parum refert nam veritas aliquorum Catholicorum, non impedit quominus de altioribus objectis docti dicant, quia rudes nec terminum *objectum formale fidei*, norunt, & tamen de hoc formali dicuntur.

INSTAT Secundò. Quod ii etiam Theologi censent DEUM non posse mentiri, nihil minus

minus si velint fateri verum, concedent se id ipsum non concipere actu, quoties id credunt fide Divina.

RESPONSUM supra, quod id sufficiat concipi implicitè: quod nemo negabit se concipere, quotiescunque dicit Credo.

INSTAT TERTIO. Credimus quandoque hominibus quamvis non cogitemus tunc, an sint veraces. Ergo similiter possumus credere Deo.

RESPONDETUR. Etiam in fide humana implicitè attingitur veracitas; Interrogatus enim quis quare credat? recurreret ad hoc, dicens, est dignus fide. Paritas etiam non tenet: quia sicut non raro evenit fidem humanam falli: ita non raro evenit, ut imprudenter præsteretur. Fides autem Divina quâ talis, imprudenter elici non potest; & cum sit summè infallibilis, necessariò debet servare omnia ad infallibilitatem requisita; quorum primum est, infallibilitas summa motivi.

DIFFICULTAS IV.

*An Deitas quâ talis sit ratio formalis
Que Fidei?*

SECUNDUM dicta de distinctione virtuali, indubiè in consortio aliorum attributorum, Deitas est motivum fidei: cum enim identificata sit realiter triplici illi veritati, idque cum exclusionem distinctionis virtualis, quod triplici illi veritati competat in sensu formali, competere debet Deitati in sensu reali. Sed eo iure etiam ubiquitas Dei, & cætera similia, specificant in sensu reali fidem; aliàs si non specificarent in sensu reali, distinguerentur virtualiter. Difficultas ergo procedit de Deitate quâ tali, præcisa ab attributis; an tamen ipsa sit formaliter motivum formale fidei.

DICENDUM quod non. Est Contra Ripalda citantem Cajetanum & Aureolum disp. 2. num. 101.

PROBATUR PRIMO. Pone per impossibile alium specie Deum, essentialiter mendacem; habere tamen esse à se aliasque perfectiones, per impossibile. Vel si mavis, pone per impossibile potentem mentiri: vel præteritum Deum facere per impossibile decretum, non nisi de mentiendo & fallendo: constareque creaturæ intellectuali de exercitio mendacitatis; hoc posito, formatur disjunctiva. Vel posset adhuc illa excellentia præcisè Deitatis, movere ad assensum; vel non posset. Si posset. Ergo intellectus non necessariò assentitur vero, sciens enim Deum mentiri, adeoque oppositum esse verum ei, quod dicit; nihilominus diceret esse verum: assensus enim est æquivalenter dictio importans *ita est, vel Verum est*. Rursus si posset tunc intellectus assentiri, in assensu suo admitteret duo contradictoria: admittere enim in assensu est verum, quia non est verum, est admittere in assensu duo contradictoria. Sed assentiri sciendo

quod mendacium, aut potius falsum sit, est admittere in assensu, est verum, quia non est verum. Ergo assentiri sciendo, quod mendacium seu falsum sit, est admittere in assensu duo contradictoria. Minor probatur quia assensus ut dixi est quædam dictio importans *verum est*, assentiri autem: quia mendacium seu falsum est, est assentiri, quia non est verum. Ergo assentiri sciendo quod mendacium sit, est admittere in assensu, est verum quia non est verum. Quod si residua illa excellentia Deitatis non posset movere ad assensum. Ergo neque nunc movere formaliter potest, quâ talis. Probatur Consequentia quia utrobique residuum, seclusa veridicitate est idem, nempe Deitas. Ergo si semel movere non potest; nec alias movebit, bene enim arguo. Veridicitas si semel non est nata habere assensum; quantum ex illa, semper nata est non habere; propter principium. Idem manens idem, semper est & facit idem: Ratio item formalis dum est, semper est ratio formalis: quia esse rationem formalem, non est quid distinctum, ab ipsamet illius entitate.

RESPONDEBIS PRIMO. Argumentum esse à faciliiori ad difficilius via affirmationis. Nam habere prædicatum essentiale vel ex adjuncto fallendi, & tamen mereri assensum difficilius est, quàm præcedere à veridicitate & tamen mereri assensum.

CONTRA. Tum quia non est à faciliiori ad difficilius, sed in eodem argumentum: quia non comparatur præciscendia veridicitatis, ad conjunctionem cum falsidicitate, sed utrobique spectatur eadem remanentia Deitatis. Cur ergo utrobique non merebitur assensum. Sicut si albedo est ratio formalis dealbandi, etiam juncta nigredini, est ratio formalis dealbandi. Tum quia Conjunctio non veridicitatis cum Deitate, fundat ut Deitas mereatur per te dissensum, quod majus est. Ergo etiam separatio veridicitatis per intentionem saltem, fundabit, nec illi consentiatur positivè, quod minus est. Licet autem est argumentari ad minus, via affirmationis in eadem linea. Tum quia Conjunctio non veridicitatis, expellit physicè veridicitatem; mereturque dissensum. Ergo & præcisio veridicitatis, quæ illam expellit intentionaliter, saltem fundabit, ne mereatur assensum.

RESPONDEBIS SECUNDO ex principiis Ripalda, Deitatem non utcumque, sed ut est exigens opponi cuicumque imperfectioni, adeoque mendacio, esse formale fidei.

CONTRA. Tum quia jam & sumeretur Deitas præcisè ut supponitur, & non præcisè, sed sub formalitate opposita falso; imò sumeretur pro eodem, ac veritas prima in essendo. Tum quia videtur implicare fides, quæ habeat pro motivo, Quia dicitur verum: videtur enim implicare amor, qui amet, quia non est

(c) 2

malum,

malum, & non possit amare, quia est bonum. Videtur item implicare intellectus, non potens quidem assentiri falso, impotens tamen assentiri vero. Ergo etiam ex proportionem, impossibilis est fides, quæ tantum innitatur huic principio, quod Deus non possit dicere falsum & mentiri, non autem, quod dicat verum. Sed quidquid fit de illius possibilitate saltem præfens fides non debet resolvi in motivum: quia Deus non potest dicere falsum; sed in motivum: quia verum est. Siquidem etiam Theologica charitas, non resolvitur in hoc, quod in Deo nulla sit malitia, sed in positivum, nempe ejus bonitatem in se. Tum quia Si Deus non tantum est exclusio omnis imperfectionis, sed inclusio omnis perfectionis; imò est exclusio omnis imperfectionis, inclusione omnis perfectionis. Ergo si sumitur Deitas, prout Deitas est; & si sumitur cum exclusione omnis imperfectionis, sumitur cum inclusione omnis perfectionis, adeoque & veridicitatis. Ergo non præcisè ab illa, formalisabit fidem, ut voluit Ripalda. Tum quia Deitas quæ Deitas est, non constituitur exclusione omnis imperfectionis, sed datur aliquis positivus ejusdem conceptus, supra quem fundantur illæ negationes: imò nec inclusione omnis perfectionis constituitur, ut dictum in prima parte. Ergo si Deitas quæ Deitas est, est motivum formale fidei, non est motivum quæ exclusivè imperfectionis mendacii, & tamen Ripalda ponit Deitatem quæ Deitatem, pro hoc formali. Tum quia sicut partimur has formalitates: non dicere falsum; & formalitatem: dicere verum; ita partiri possumus formalitatem non discredentis & formalitatem credentis, proportionandoque prædicta, non alia prodibit proportio, quam ut ei, qui non potest falsum dicere, non discreddatur, ei autem, qui non nisi verum, & verè dicit, credatur positivè: Quia autem nos Divino testimonio non tantum non discredimus, sed positivè credimus, fit ut fides quam habemus, non illi negativo, Non mentiri: seu Non dicere falsum: sed positivæ veritati innitatur.

PROBATUR Secundò. Ratio formalis unius non potest contineri in ratione formali alterius. Sed si præter veridicitatem, verinoscivitatem, veriesentialitatem, esset Deitas quæ talis, motivum formale fidei, ratio formalis unius, contineretur in ratione formali alterius. Ergo Deitas quæ talis, non est motivum formale fidei. Major probatur. Inductione: quia ratio formalis veridicitatis non est ratio formalis verinoscivitatis; ratio formalis albedinis non est ratio formalis dulcedinis. Quod ipsum in hoc fundatur: quia ratio formalis unius, non aliud est, nisi definitivum prædicatum hujus formæ, vel formalitatis, sed definitio unius non est definitio alterius, nisi pullulet chymæra. Ergo. Minor probatur: quia rationem formalem fidei illæ veritate præstant seipsis. Ergo si illam ra-

tionem præstat Deitas quæ talis seipsa, hoc ipso ratio formalis unius, erit ratio formalis alterius.

RESPONDEBIS. Quod præstat diversam specierationem formalem fidei Deitas, potest autem una ratio formalis, præstare diversam speciei rationem formalem, licet sub diverso genere proximo, contentam; unde etiam eadem Conclusio potest ex diversis specie motivis inferri.

CONTRA. Quia & præstaret tunc Deitas diversam speciem rationem formalem fidei ut supponitur, & non præstaret: quia si nihil obstat non debemus intra eundem habitum adæquatum sumptum, diversam speciem in adæquata fidem ponere, ut si nihil obstat, teneat illa paritas: ita fides, unus Deus. Quamvis enim baptismus sit triplex, non erit necesse ponere triplicem fidem, quia de baptismo multiplici modo capiendū, datur doctrina Patrum, exigeratque necessitas auferendi originalis; cui commodè uno baptismi modo, satisfieri non potuisset. Sed nec doctrina Patrum procedit de multiplici specie fidei; neque est ulla necessitas ejus habendæ: & infidelitas sufficienter tollitur, per unum assensum: quia DEUS dicit.

PROBATUR Tertiò. Tum quia Si motivum fidei esset ipsa Deitas, quæ assentiens propter Deitatem, vel potest dicere. Assentior quia Deitas dicit; vel tantum assentior quia Deus dicit; vel tantum assentior quia Deitas est. Si hoc secundum. Ergo non ostendis per quod conjungatur ad testandum Deus, cum hac potius parte Contradictionis. v. g. Incarnatio est, hoc enim conjunctivum per ordinem ad nos, non aliud cogitari potest, nisi dictio. Deinde etiam Contradictoria, & non revelata credere possemus, si sufficit motivum quia Deus est quia tam comparatè ad revelata, quam non revelata, vera est propositio; Deitas est. Rursus de hoc ipso: Deitas est, quæteret restat? Unde de illo constat; & quidem certò & infallibiliter non recurrendo ad veritatem primam. Si autem credas propter Deitatem dicentem. Ergo jam non præcisè sumitur Deitas, sed prout dicens. De hoc ipso Deo dicente quæro, an assentiaris Deo dicenti; quia verum dicit, vel quia falsum dicit, vel simpliciter quia dicit: non primum; quia sic non præscinderet Deitas à veritate prima in dicendo; quod intendit Ripalda. Non secundum: quia cognito mendacio, nemini assentiri potest. Non ultimum quia ly dicit abstrahens à vero & falso, abstrahit ab assensu à dissensu, & est quid commune ad assensum & dissensum. Ergo recurrere debes ad DEUM verè dicentem, adeoque moventem fidem non præcindendo à veritate in dicendo. Tum quia & præscinderet Deitas movens ad fidem à veridicitate ut supponitur, & non præscinderet quæ

vel sumitur Deitas prout est radix veritatis vel non sumitur prout est radix. Si sumitur prout est radix. Ergo non præcisè ut Deitas est, sed sub formali ratione veridicitatis, formalis fides. Si autem non sumitur prout est radix veritatis, non poteris ostendere, quo modo opponatur mendacio, quod tamen requirit Ripalda: hæc enim oppositio mendacio, est vel ratione formalis, vel ratione radicalis veritatis: sicut nec oppositio in homine ad irrationale alia intelligi potest, nisi formalis, vel radicalis rationalitas. Tum quia vel dantur aliquæ rationes in Deo, non connexæ cum fide; vel omnes sunt connexæ. Si aliquæ non connexæ ergo nec Deitas præscindens à veridicitate erit ratio connexa: nec enim stat particularis pro illa ratio, nisi recurratur ad prædicatum veritatis, ad quod non vult recurrere Ripalda. Si autem omnes sunt connexæ. Ergo ex ratione quia Deus est ubique, possum nunc credere, Antichristum damnandum.

OBJICIT PRIMO Ripalda. Excellentia Deitatis seipsa immediatè confert Auctoritatem suis testimoniis, cohibet enim omnem irreverentiam; Dissensus autem testimonio Dei, est magna irreverentia.

RESPONDETUR. Excellentiam Deitatis sumptam prout est à parte rei, conferre dignitatem suis testimoniis, sed non prout subest nostris præcisionibus. Unde casu quo Deus præscindat à veridicitate, & non præscindat à Deitate, adhuc impendendus erit illi omnis debitus cultus: sed tunc creditio non erit debita: quia carebit suo formali. Neque tunc non creditio, erit irreverentia, quia nec erit debita creditio. Sicut non esset irreverentia, non elicere actum creditionis, si Deus retenta sua excellentia, prohiberet assensum fidei fieri.

INSTAT IDEM. Demus Beatos esse impeccabiles & scientia infusa præditos, & quidem ita repugnante mendacio essentialiter, quam repugnet mendacium Deo nihilominus testimonium DEI dignius erit, certe non ob aliud, quam ob formalisantem Deitatem.

RESPONDETUR. Fore dignius, ob veritatem primam in essendo, quæ competit DEO.

OBJICIT SECUNDO. Sacra Auctoritas refert fidem nostram in Deum sine memoria attributorum.

RESPONDETUR. Fidem tribui Deo Auctori quia ille in re est veritas prima. Nec enim Auctoritas Sacra dicit quidquam, de præcisione Deitatis.

OBJICIT TERTIO Eo ipso, quod DEUS apprehendatur testari quidpiam, apprehendatur illud esse verum; quamvis Deus non apprehendatur verax & sapiens; at eo ipso quia Deus apprehenditur testari verum, potest Deo credi. Ergo potest illi credi seorsum à veracitate & sapientia. Major probatur: sufficit apprehendi Divinitatem

ab omni attributo distinctam, ut ab ea, ratione sui immediatè, removeatur omnis imperfectio, quia Deitas seipsa repugnat omni imperfectioni. Unde etiam Christi Humanitas, eo ipso, quod apprehendatur unita Divinitati, immediatè apprehenditur libera ab omni peccato, & errore.

RESPONDETUR. Debere semper apprehendi Deum ut veracem & sapientem radicaliter, quamvis non apprehendatur verax & sapiens formaliter. Unde etiam non potest apprehendi Divinitas removens omnem imperfectiorem, etiam mendacii nisi in quantum est radix veritatis. Licet possit non apprehendi cum formali veritate: nec enim est ratio opponendi se omni imperfectiioni; nisi ratione vel formalis vel radicalis perfectionis. Quod si tunc apprehendatur Deus, prout est radix veritatis, hoc ipso apprehendatur tanquam veritas in essendo; consequenter non præcisè ab illa, formalisabit fidem.

Continuatur solutio Objectionum.

INSTAT PRIMO. Decernat Deus non conferre suum concursum Petro ad loquendum quidquam falsum; hoc decreto removel Deus à Petro imperfectiorem testimonii falsi, tamen non eo ipso confert perfectionem veracitatis & sapientiæ, in iis quæ loquitur, nam cum eo decreto potest componi Petrum esse locutum verum & esse mendacem; quoniam quod loquitur licet re ipsa sit verum, & propterea Deus concursus det ad loquendum, tamen loquitur, contra iudicium mentis erroneum. Ergo etiam possumus apprehendere Deitatem removens singulas imperfectiões, quin apprehendamus perfectiones attributales Dei.

RESPONSUM jam est. Posse nos apprehendere Deitatem removens singulas imperfectiões, quin apprehendamus perfectiones attributales formaliter sumptas. Sed non possumus removens apprehendere, quin apprehendamus perfectiones attributales radicaliter sumptas: ob rationem supra adlatam. Deinde Consequentia non tenet; quia non est cogitabile, in quid resolvi possit illa veridicitas Petri, quam in concursum Dei, & tale Decretum, adeoque in aliquid extrinsecum dicentis; perfectio autem illa veridicitatis Divinæ, vel potius non dictionis falsi, non potest in aliquid extrinsecum resolvi; & cum non resolvatur in veritatem formaliter sumptam, debet resolvi in radicaliter sumptam. Si autem radicaliter sumpta veritas formalisabit fidem. Ergo non præcisè Deitas ut sic, quod voluit Ripalda.

INSTAT SECUNDO. Gratia Justificans est essentialiter repugnans peccato, atque etiam odio Dei; tamen non apprehendimus gratiam, esse charitatem, licet iisdem imperfectiõibus repugnet

pugnet. Ergo etiam possumus apprehendere Deitatem, cum oppositione ad mendacium, licet præcisam ab attributis veritatis.

RESPONDETUR. In nostris principiis identificantibus gratiam charitati, falsum est Antecedens. Deinde ex dictis possumus illam Oppositionem Dei ad mendacium cogitare sine attributis veritatis formaliter sumptæ, modo sumatur radicaliter: Si enim non apprehenditur cum radicali veritate, nullum dabitur fundamentum opponendi se mendacio.

INSTAT Tertio. Uni & eidem imperfecti-
oni possunt opponi plures perfectiones, ut ei-
dem mendacio, Visio Beata, Unio hypostatica,
affectus veritatis. Ergo & in remotione men-
dacii, non continetur formaliter conceptus ve-
racitatis.

RESPONDETUR. In remotione mendacii non
contineri formaliter conceptum veracitatis for-
malis, licet contineatur ex dictis, conceptus ve-
racitatis radicalis. Universaliter autem uni
imperfecti-
oni opponuntur plures perfectiones,
quandò in illis dantur prædicata contraria illi
imperfecti-
oni in eodem genere, nec tantum
disparatè se habentia: nam disparatè se habere,
est præscindere ab oppositione, vel non oppo-
sitione, ad illam imperfectionem. Porro men-
dacio in eodem genere, non opponitur nisi ve-
ritas formalis aut radicalis, sine qua radicali exi-
gentia, Deitas comparata ad mendacium, non
nisi disparatè & præcisivè habebit se.

INSTAT Quarto. Testari falsum potest
apprehendi vel conceptu inadæquato, ut imper-
fectio est, vel conceptu adæquato, ut est talis
imperfectio, hinc quamvis Divinitas repugnans
falsitati sui testimonii, quatenus talis imperfectio
est, non possit apprehendi absque veracitate &
sapientia; tamen repugnans falsitati testimonii,
quatenus imperfectio est, potest à veracitate &
sapientia præscindi: quia Deus non opponitur
omni imperfectioni ratione veracitatis & sapi-
entiae, sed ratione perfectionis proprie Deita-
tis.

RESPONDETUR. Quando apprehenditur Dei-
tas prout repugnans imperfectioni ut sic, appre-
henditur prout est radix perfectionum ut sic, ad
quam radicem, tanquam quid positivum, adeo-
que prius, sequitur negatio imperfectionis. Si
autem apprehenditur prout est, ut sic radix per-
fectionum, adeoque prout est radix veritatis,
non apprehenditur præcisè Deitas: sed sub for-
malitate radicis, sine qua præcisivè se habebit,
ad opponi vel non opponi imperfectionibus.

INSTAT Quinto Idem. Veritas & sapientia
radicalis, non est conceptus objectivus, distin-
ctus à conceptu Deitatis: quia Deitas suo
conceptu objectivo, est radix omnium attribu-
torum.

RESPONDETUR. Veritatem radicalem, non
esse distinctum actu nemine cogitante conce-

prum à Deitate, esse tamen distinguibilem,
quia omnia illa præscindi possunt, quæ non se
habent ut definitum & definitio, habentque di-
versa connotata. Veritas autem, non definitur
per esse radicem. Confundendo autem
conceptum Deitatis cum conceptu radicis at-
tributorum v. g. veritatis, & sapientiae sumetur
tunc Deitas, pro veritate in essendo.

OBJICIT Quarto. Cum assensu DEI testi-
ficantis & moventis nostram fidem, componitur
defectus assensus rei testificatæ. Jam autem si
Deus testificans includeret veracitatem & sapi-
entiam, non posset iste dissensus componi: quia
ex apprehensione terminorum, evidens est, ve-
rum esse, quicquid à sumè veraci dicitur. Ma-
ior autem probatur exemplo Abraham, Genes.
19. exemplo S. Petri Matth. 14. Rursus discre-
dentes Deo, possunt credere Deum esse men-
dacem ex illo Joh. 1, 5. Quod non potest fieri
nisi dividatur assensus Dei testificantis, ab assen-
su rei testificatæ: nam, mendax minimè credi-
tur, qui non creditur testatur aliquid contra
mentem. Denique viri Spirituales consulunt
fidelibus, ut se præmuniant assensu perfecto Dei
testificantis. Ergo apparet sine assensu Dei
testificantis, tardari assensum rei testificatæ, ac
nisi alter ab altero esset separabilis, non posset al-
ter in alterum eam motionem conferre. Ergo
separabilis est.

RESPONDETUR. Si apprehendatur hoc
Deum dicere, qui est veritas radicalis, evidens
est Deum non posse mentiri, atque si appren-
datur formaliter verax. Directè ad argumen-
tum dicitur cum assensu dicto, componi dissen-
sum rei testificatæ, casu quo non constet per mo-
tiva credibilitatis veritatem esse veritatem pri-
mam, circa hoc objectum, secus si id constet.
Abraham solum deposcebat in confirmatio-
nem promissi aliquod signum, ut illo tanquam
motivo credibilitatis evidentiori, roboraretur,
vel suam tenuitatem profitebatur dicens: Unde
scire possum quod possessurus sim terram. Sed
inde non sequitur, quòd rei à Deo testificatæ, &
quam noverat testificari Deum, assensum non
præbuerit. Dubitatio S. Petri non erat contra
fidem, aliàs debuisset tunc amisisse habitum fi-
dei, quod nemo dicit. Sed illa dubitatio erat
contra virtutem spei, non ergo inde sequitur S.
Petrum rei testificatæ non præbuisse assensum.
Discredentes Deo æquivalenter dicuntur face-
re Deum mendacem. Quia si illis evidenter
moraliter constat, hoc Deum dixisse, & nolint
assentiri, debent saltem interpretativè cen-
sere, negantes Dei veridicitatem. Concedo præ-
munitionem illam de quà Argumentum, esse
bonam, separarique assensum rei testificatæ à
Deo, ab assensu revelationis, si non adsint mo-
tiva credibilitatis, secus si adsint. Sed inde non
sequitur, solà Deitate præcisè formaliter
fidem.

Objic-

OBJICITUR Quinto. Fides potest esse imperfecta, quæ imperfectio in eo erit, quia proponetur solum probabilis connexio, DEI loquentis verè, cum objecto, qualis est apprehensio Deitatis, ut ab attributis distincta: in qua, non elucet manifesta conjunctio Deitatis, sumptæ pro radice veridicitatis, cum objecto testificato.

RESPONDETUR. Est manifesta conjunctio Deitatis, sumptæ pro radice veridicitatis, cum objecto testificato: non enim probabile est, sed certum, veritatem radicalem seu in essendo, mentiri non posse. Imperfecta ergo illa fides non in moventem radicalem veritatem, sed in multa in contra occurrentia rejici debet. An autem concedi possint Actus fidei infirmi, de hoc infra.

ADDo hîc, qui non tenent Præcisiones objectivas, per illos Deitatem etiam independentem à formalitate radicalis veritatis formalisare & quidem formaliter fidem: quia hæc non præscinditur; & sub aliis formalitatibus respondet Deitas: ad eum modum, quo per illos peccatum factum contra naturam rationalem, est formaliter Theologicum, quia sub natura rationali, formaliter continetur DEUS.

DIFFICULTAS V.

An Ratio Formalis Quæ Fidei debeat esse Excedens?

Meminit aliquoties S. Thomas objecti Fidei cum addito excedentis. Dicit enim S. Thom. Prima Secundæ q. 62. art. 2. *Objectum inquit Theologicarum virtutum* (inter quas est fides) *est ipse Deus, qui est omnium rerum finis, prout nostra rationis cognitionem excedit*, & ad 2. ibidem Theologicam virtutem esse circa ea, secundum quod rationem humanam excedunt & art. 3. ad 2. *habere inquit fidem & spem, de his quæ sunt supra facultatem naturæ humanæ, excedit omnem virtutem homini proportionalem.* Ex quibus verbis pullulat quaestio: An ratio formalis Quæ fidei, (quamquam id alii etiam ad materiale extendunt,) debeat, habere rationem Excedentis.

EXPLICANT. Hanc veritatem excedentem sic. Omnis certitudo ac veritas cognitionis creatæ, fundatur in veritate prima DEI; sicut enim esse creatum, est participatio Divini esse, sic etiam quæ accidunt Creaturis, sunt participationes attributorum Dei: v. g. Humanitas est participatio Divinitatis; humanitatis virtutes, sunt participationes potentiarum Divinarum; humanitatis duratio, est participatio æternitatis Divinæ. Ergo etiam & certitudo & infallibilitas assensus creaturæ, fundabitur in veritate prima. Quia autem quædam infallibilitas ac certitudo cognitionis creaturæ, est debita creaturæ; quædam autem est supra existentiam illius; ideo etiam duplicem, secundum modum nostrum

cognoscendi, veritatem in DEO apprehendimus; unum quidem, quæ sit principium infallibilitatis super excedentis omne debitum Creaturæ, altera quæ principiat debitam certitudinem, saltem alicui possibili Creaturæ. Et hujus quidem certitudinis principium est, tribuendo vires cognoscitivas debitas creaturis; objectis verè vim motivam naturalem potentiarum cognoscitivarum, & præstando concursum naturalem. Si autem præstet vires supernaturales & concursum supernaturalem; habebit DEUS rationem veritatis, vel dicentis supernaturalis. Ut de hac doctrina sic explicata statuatur.

DICENDUM est. Licet ad actum fidei excedentem, concurrat veritas prima formalisativa fidei Theologica, ponere tamen motivum formale veritatem primam prout excedentem; ut ratio excedentis teneat se penes motivum, nulla est necessitas. Prima pars Conclusionis: Nempe quod veritas prima concurrat ad actum fidei excedentem alibi probatur: quia scilicet actus excedens, est actus supernaturalis ut explicans supponit, & ostendunt dicta de supernaturalitate. Sed veritas prima, concurrat ad actum fidei supernaturalem. Ergo concurrat ad excedentem. Secunda pars.

PROBATUR Primo quia S. Thom. hîc quaest. 1. art. 1. discurrens de objecto formali fidei, ponit veritatem primam sine ullo addito.

PROBATUR Secundo. Quia est inexplicabile, posito quod ista excedentia teneat se à parte motivi formalis, ad quidnam deserviat, idque necessariò: nam non deservit ad efficiendam producendamque rationem actus excedentis in fide: quia motiva formalia, non producunt physicè actus, sed in genere causæ formalis extrinsecæ: productioque illorum, spectat ad intellectum & habitum supernaturalem. Non item deservit ad rationem ipsam salvandam motivi requisiti ad actum supernaturalem: quia motivum formale, & objectum formale sunt idem; diximus autem in materia de Ente supernaturali, ab objectis, non desumi supernaturalitatem. Non est etiam necesse ponere veritatem primam excedentem pro motivo, ut sic fiat actus supernaturalis ex ordine suo infallibilis: quia Supernaturalitas, non est infallibilis ex suo ordine: nihil enim repugnat, dari probabilitatem supernaturalem; & opinionem supernaturalem. Si autem per ly, ex ordine suo infallibilis, intelligatur; quia scilicet supposito quod DEO dicenti innitatur, qui est summa veritas, summam infallibilitatem habebit. Sed ad hoc etiam ponere veritatem primam excedentem, pro motivo formali, impertinens est. Ratio quia etiam si aliquid diceret Deus, prout est veritas prima non excedens, adhuc illi infallibiliter assentiri possemus: quia tam excedens quam non excedens infallibilitas Divina, ab eodem

(c) 4 defu-

desumuntur nempe essentiali determinatione naturæ Divinæ, ut nec mentiri, nec falli possit.

PROBATUR Tertio. Tum quia objectum formale fidei, debet poni, stans in ipso met Deo, & non involvendo aliquid creatum; ratio autem excedentis, vel non excedentis, desumitur ex comparatione ad creaturam. Tum quia revelatio passiva, non ingreditur formale fidei, ut infra videbitur. Ergo nec ratio excedentis. Tum quia si nihil obsit, maximè debemus exaltare Deum; magis autem exaltabitur, si ratio veritatis illi intrinseca, sine ulla desumibilitate excellentiæ ab alio extrinseco, æquè sufficiat ad formandam fidem, merendumque assensum infallibilem. Ratio autem excedentis habetur non nisi ratione alicujus extrinseci.

Obijcitur Primo. Autoritas S. Thomæ in oppositum ex quæst. 62.

RESPONDETUR. Illo loco non plus velle S. Thom. quàm quòd primaria objecta fidei sint talia, ut ad illa lumen naturale, sine præsupposita revelatione pervadere non possit, ut ad mysterium Trinitatis. Sed inde non sequitur, quòd veritas prima, illa objecta attestans, in ipsa ratione formali motivi, debeat habere rationem excedentis.

INSTABIS. Saltem fidei pro habitu ænigmatico sumptæ objectum, erit veritas prima excedens: quia etiam visionis Beatæ objectum, est Deitas excedens.

RESPONDETUR. Excedentiam illam visionis hoc sensu admitti: quia nullus est intellectus, qui possit connaturaliter, & actu naturali attingere Deum prout est in se, ubi etiam supernaturalitas tenet se à parte actus, & non à parte motivi.

Obijcitur Secundo. Virtus quæcunque Theologica, ordinat hominem in Beatitudinem supernaturalem. Sed si fides non respiceret veritatem primam excedentem, non ordinaret hominem in Beatitudinem supernaturalem; non enim ordinaret in cognitionem finis supernaturalis: præcipuè cum DEUS, ut est principium rerum naturalium, non sit finis supernaturalis.

RESPONDETUR. Negando Minorem. Ordinatio enim in cognitionem finis supernaturalis, non exigit motivum excedens: præcipuè quia tota ordinatio in beatitudinem supernaturalem, est ab ipsamet supernaturalitate, quæ non desumitur ex motivo.

INSTABIS ex Scoto. Potissimam rationem fidei esse versari circa Trinitatem; hanc autem nihil continet nisi veritas prima excedens: quia nullus effectus inducit in cognitionem Trinitatis.

RESPONDETUR. Negando Minorem: quia licet creata non inducant nos in noticiam Trinitatis, sufficit illam notificari à veritate prima, nullaque est necessitas, ut excedentia, teneat si à

parte motivi. Unde si ordinasset Deus crediti mysterium Trinitatis actu naturali, licet propter se dicentem, foret ille actus infallibilis, licet non excedens. Quod autem dicitur, fidem vocari supernaturalem, quia est de ratione objecti supernaturalis in fide, non desumatur ab objecto.

Obijcitur Tertio. Veritas prima excedens, non potest esse principium cognitionis, quæ non sit vera: veritas autem prima non excedens, in quantum non excedens, hoc est, agens secundum exigentiam ac vires debitas Creaturæ, potest esse principium cognitionis, quæ non sit vera; ut patet in cognitionibus probabilibus, habitus autem fidei est talis; qui tum ex vi speciei, cum ex vi ordinis, non potest esse principium falsi: quia quamvis habitus scientificus, in sua specie, non possit esse falsus, non tamen ex vi ordinis: quia est in ordine naturali, qui fallibilitatem patitur.

RESPONDETUR. Concedo veritatem primam non excedentem, posse principiare hoc est, comproducere physicè cognitionem quæ non sit vera. Nego autem veritatem non excedentem, quæ sit per modum attestantis, posse esse principium falsi. Transeat idem, quòd veritas excedens, non possit comproducere physicè cognitionem, quæ non sit vera. Sed inde non sequitur motivum formale debere esse veritatem excedentem: quia ratio motivi formalis, non habet rationem producentis actus. Dicitur transeat: quia posset dari opinio supernaturalis, ad quam concurreret Deus, sub formalitate excedentis.

INSTABIS. Apocal. 20. dicitur: Ecce nova facio omnia. Ergo & objectum fidei novum: quomodo autem novum, si non excedens?

RESPONDETUR. Non satis apparet quomodo in novo Testamento sit novum motivum fidei, cum in utroque fuerit fides infallibilis: adeoque & motivum infallibile: diximusque superius, nato Christo, permansisse eosdem habitus. Salvabitur ergo illa novitas fidei, ob admissos Gentiles ad fidem. Cæterum hoc sensu admittimus veritatem primam excedentem, quòd licet ad fidei Theologicæ actum, nunquam moveat veritas prima, nisi dando ei veritatem summam & excedentem quamcunque creaturam.

Sub hoc titulo decidendum est id, quòd proponit universaliter de omnibus virtutibus Theologicis quæst. 4. Esparza. An sit de ratione illarum, ut sint prælatio Dei super omnia. Et quidem si præstetur hæc prælatio ratione motivi, indubiè illis convenit: quia habent pro objecto Deitatem, cui prælatio super omnia convenit. Sed quia actus supernaturalis & naturalis possunt inniti eidem motivo, non apparet quæ prælatio Theologicis virtutibus conveniat. Ratio, Si enim esset aliqua prælatio, esset inter quòd ita præferretur; vel Auctoritas per assensum.

R. P.
THE MLO
zianowski
Tom. 1. et 2.
D. VI

sum, vel Bonitas per amorem; ut animus ex vi huius actus, paratus sit contemnere, cætera omnia repugnantia vel assensui vel amori: Sed hoc potest etiam habere actus naturalis, innitens v. g. veritati Divinæ.

S. Thom. qui in oppositum citatur non habet plus, quam quod virtutum Theologicarum obiectum sit in genere suo summum v. g. Auctoritas summa, Bonitas summa, &c. Sed Negatur, ab iisdem, actum naturalem specificari non posse. Dantur quidem veritate Theologicæ ut feramur in Deum tanquam ultimum finem supernaturalem, sed dantur, ut feramur supernaturaliter. Nam actu naturali, etiam in finem supernaturalem, ferri possumus. Et sicut dantur gratiæ supernaturales ad agendum supernaturaliter; ita dantur naturales, vel saltem non repugnat eas dari, ut attingant illum finem supernaturalem, naturaliter.

Nequæ valet, si dicas cum Esparza: quod cum agitur de vigore naturæ, sub ea voce universalis, solum comprehendantur omnia naturaliter occurrentia in contrarium. At amor supernaturalis ita amat, ut præterea superet omnia etiam supernaturaliter occurrentia in contrarium: & pollet viam ea superanda, pro adimplerione præceptorum supernaturalium, quod est longe difficilius. *Non inquam valet;* quia potest fieri actus naturalis, qui velit etiam supernaturaliter occurrentia, ne DEO v. g. dicenti credatur, superare, idque cum auxilio gratiæ, ordinis naturalis. Ergo hæc superatio supernaturaliter occurrentium, quæ est fundativa istius prælationis in fide Theologica, est quid commune etiam actui naturali; atque adeo ista prælatio non debetur soli virtuti Theologicæ ut voluit Esparza.

QUÆSTIO III.

De Ratione formali Fidei propter Quam.

PRÆMITTO Primò. *Prædictum titulum sub hac præfati ab Auctoribus tractari:* Quodnam sit ultimum resolutorium fidei? quid autem veniat nomine resolutorii supra dictum.

PRÆMITTO Secundò. *Debere ponitur etiam in fide motivum assensus seu rationem* Propter quam, adeoque ultimum resolutorium.

RATIO: quia & esset ille assensus, & non esset assensus, esset ut supponitur, non esset autem, quia assensus nullo alio distingui potest à simplici apprehensione, transireque in secundam vel tertiam operationem, nisi ratione motivi. Tum quia per ipsum Gvilhelmum Parisiensem & per Rubionem saltem debet intercedere motivum obediendi Deo. Ergo adhuc ille assensus, non erit sine motivo; hoc autem motivum non sufficere vel exinde ostenditur: quia obedientia spectat ad voluntatem, motivumque illius non est constitutum virtutis Theologicæ. Tum quia Rationes in oppositum non convincunt: lauda-

bilitas enim fidei, non est in assentiri sine motivo, sed in assentiri sine evidentia; & tamen infallibiliter, & æqualiter omnibus; deferreturque adhuc in hoc assensu plus Deo, quam hominibus, quia deferretur firmior assensus; falsumque est quod possit præcipere Deus assensum sine motivo: quia non potest præcipere rem impossibilem, & constitutum sine constitutivis. Jam autem assensus quod sit ob motivum, per hoc constituitur.

PRÆMITTO Tertiò. *In quo sit punctus Difficultatis in præfati:* Credo v. g. sub speciebus Sacramentalibus esse Corpus Christi, hæc veritas non est nota ex ipsis terminis. Ergo illi assentiri debeo propter aliud: nempe quia hoc Deus dixit; hæc ipsa propositio, non est nota ex terminis. Ergo etiam illi non possum assentiri nisi propter aliud; quid ergo est illud aliud? Si aliud humanum; ergo resolvitis fidem Theologicam & infallibilem, in aliquid non Theologicum & fallibile. Si resolvitis in Divinum testimonium, quæro an sit distinctum à priori an idem? si idem, ergo nihil respondisti. Si aliud, de ipso illo alio testimonio redit difficultas, cum non sit ex terminis notum. Unde vel dabis processum in infinitum in testimoniis, vel tandem debebis respondere, non per testimonium, in quo aut non salvabis rationem Theologicam, aut non salvabis, quomodo sit notum ex terminis, quod tamen in omni resolutorio videtur requiri. *His præmissis, sit*

DIFFICULTAS I.

Examinantur aliorum sententiæ.

PLures post alios sententiæ refert Amicus disp. 9. & Lugo disp. 1. & alii. Seligentur aliquæ:

EXPLICAT Primo Pontius disp. 27. num. 7. Si loquamur de ultimo motivo formali ipsiusmet fidei ultimo, resolvitur in ipsam revelationem Divinam, vel solam vel cum veracitate. Si vero loquamur de ultimo motivo, quo inclinamur ad iudicandum, quod existat revelatio Divina, non habetur idem motivum in omnibus fidelibus. Nam interdum sunt motiva credibilitatis, interdum Auctoritas & testimonium hominis fide digni. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia: si motivum formale ipsiusmet fidei, idque ultimo resolutive est revelatio Divina, quæro an hæc propositio Deus revelavit, sit ex terminis nota? Si non est ex terminis nota. Ergo illi assentior non nisi propter aliud, adeoque non erit illa ultimum resolutorium. Si est ex terminis nota, ostende hanc evidentiam; & si illam ostenderis, ostendes intrinsecam connexionem terminorum, si quæ est, quæ ipsa connexio, ex dictis supra, non spectat ad fidem. Tum quia illud ipsum iudicium, quod iudico existere revelationem, potest esse actus fidei; Ergo habebit motivum fidei, quod docet Pontius, esse revelationem.